

Kenen joukoissa seisot ja kenen puolesta toimit? SDP:n ja vihreiden puoluekokoukset edustavuuden näkökulmasta

ILKKA KOIRANEN
AKI KOIVULA
RAULI MICKELSSON
ARTTU SAARINEN

ABSTRAKTI Artikkelissa tarkastelemme sosiaalidemokraattien ja vihreiden puoluekokousedustajien edustavuutta suhteessa puolueiden jäseniin ja kannattajiin. Kokousedustajat ovat olennaisia toimijoita, jotka luovat pidemmän linjan poliittisia tavoitteita ja strategioita toimien samalla merkittävänä päätöksentekijöinä puolueissa. Artikkelin ydin muodostuu kahden erilaisen puolueen vertailun ympärille. Tarkastelussamme vihreät edustaa eräänlaista uuden ajan yleispuoluetta, SDP puolestaan perinteistä intressipuoluetta. Hyödynnämme aineistoina kyselyaineistoja ja kokouksista kerättyjä tekstiaineistoja. Empiirinen osio on pohjustettu Hanna Pitkinin teorialla poliittisen edustavuuden neljästä eri ulottuvuudesta ja analysoimme kokousedustajien muodollista, kuvailevaa, symbolista ja substantiivista edustavuutta suhteessa puolueiden jäseniin ja kannattajiin. Ensin tarkastelemme tekijöitä, jotka ennustavat jäsenen osallistumista puoluekokoukseen ja vertailemme, miten kokousedustajia koskevat säännöt ja määräykset eroavat tutkittavien puolueiden välillä. Toiseksi arvioimme, miten puoluekokousedustajat edustavat sosiodemografisesti ja luokkaidentifikaatioiltaan puolueiden kannattajakuntia sekä jäsenistöjä. Lopuksi selvitämme, minkä väestöryhmien asioita puoluekokousedustajat edistävät puheenvuoroissaan ja mihin ryhmiin he samaistuvat. Tulostemme perusteella SDP:n kokousedustajat ovat vihreitä kokeneempia ja laajemmin verkostoituneita. SDP toimii puolueena enemmän poliittisen eliitin varassa kuin vihreät. Vihreiden edustajistossa korostuu koko puoluetta sävyttävä akateeminen tausta. Molemmissa puolueissa kokousedustajat ovat korkeammas- ta yhteiskunnallisesta asemasta kuin puolueen jäsenet ja kannattajat. Kokousedustajat kuitenkin pyrkivät ajamaan oman positionsa ulkopuolisia ryhmien asiaa. Sosiaalidemokraattien kokouspuheissa korostui työn merkitys, kun vihreillä vastaavan arvo- tai identifiointikäsitteen sijaan sai koulutus.

JOHDANTO

Ranskan entinen presidentti François Mitterand (Ranskan sosialistipuolue) on todennut, että puoluekokous on kuin sosialistien pääsiäinen, jossa puolue herätetään uudelleen henkiin (Faucher-King 2005, 9). Myös suomalaisessa politiikassa puoluekokoukset voidaan nähdä tärkeinä politiikan areenoina. Puolueiden säännöissä puoluekokoukset tavanomaisesti määritellään puolueiden korkeimmaksi päätöselimeksi. Puoluekokouksessa kokoontuvat pääsääntöisesti puolueen aktiivit, palkattu henkilökunta sekä muu puolue-eliitti valitsemaan puoluejohtoa, keskustelemaan poliittisista linjoista ja hyväksymään puolueohjelmia. Tästä johtuen puoluekokouksien tapahtumilla onkin merkittävä vaikutus Suomessa tapahtuvaan formaaliin politiikkaan. Tässä tutkimuksessa tarkastelemme sosiaalidemokraattien¹ ja vihreiden puoluekokousedustajien edustavuutta suhteessa puolueiden jäseniin ja kannattajiin.

Puoluekokousten lisäksi myös puolueiden eduskuntaryhmät ja kuntien valtuustoryhmät ovat merkittävässä asemassa politiikan kentän muotoutumisessa. Valtuustoryhmien ja puoluekokousten tehtävät kuitenkin eroavat merkittävästi toisistaan. Kun puoluekokoukset politisoivat uusia agendoja ja luovat pitkän tähtäimen strategisia linjoja, eduskunta- ja valtuustoryhmät yrittävät sovittaa kantojaan yhteen muiden puolueiden ryhmien kanssa. (vrt. Key 1964; Palonen 1993.) Puoluekokousedustajat ovatkin erityisen merkityksellisessä asemassa puolueen ideologista linjaa muokattaessa: he pystyvät nostamaan keskusteluun erilaisia poliittisia tavoitteita, jakamaan erilaisia diskursseja sekä muodostamaan suhteita muihin puolueen aktiivijäseniin ja puolue-eliittiin.

Yleisesti suomalaisissa eduskuntapuolueissa kokousedustajat valitaan joko jäsenäänestyksellä tai puolueosastojen kokouksissa². Verkostojen näkökulmasta puoluekokoukseen valittavat jäsenet saavat olennaisen aseman puolueissa. Kokousedustajiksi valituista jäsenistä tulee puolueen sisäisiä osaverkostoja yhdistäviä siltoja, joilla on merkittävä asema puoluehierarkiassa ylös- ja alaspäin suuntautuvan tiedon välittämisessä. Samoin kokousedustajien puolueen ulkopuoliset verkostot, kuten yhteydet ammatti- ja kansalaisjärjestöihin, kertovat myös paljon puolueiden intresseistä.

Roy Bhaskarin (1989) luoma kriittiseen realismiin perustuvan rakenteistamisen teorian mukaan toimintaamme rajoittavat ennalta syntyneet rakenteet, kuten aikanaan luodut puolueen ideologiat, identiteetit sekä organisoinnin ja järjestökulttuurin tavat. Rakenteet eivät kuitenkaan ole pysyviä, vaan ne muuttuvat vähitellen ihmisten toiminnan seurauksena. Puolueiden täytyy siis hyväksyä aiemmin syntyneet periaatteet ja toimintatavat, mutta myös muuttaa niitä kulloiseenkin yhteiskuntaan sopiviksi (Mickelsson 2015, 17). Voidaan nähdä, että selviytyäkseen puolueiden tulee uudistua, mutta samalla pitää kiinni juuristaan. Näin ollen erilaiset polkuriippuvuudet vaikuttavat puolueiden toimintaan merkittäväällä tavalla ja useita kymmeniä tai satakin vuotta aiemmin syntyneet järjestörakenteet saattavat olla edelleen voimissaan. Esimerkiksi SDP:ssä vuonna 1906 synnytetty kolmiportainen puolueorganisaatio toimii edelleen puolueen toimintaa jäsentävänä hierarkiana.

Tutkittaviksi puolueiksi valitsimme Vihreän liiton (vihreät) ja Sosialidemokraattisen puolueen (SDP), koska puolueiden historia ja rakenteet eroavat toisistaan merkittävästi. Rakenteet toki muuttuvat jonkin verran jatkuvasti, mutta samaan aikaan ne ovat joiltain osin varsin staattisia. SDP ja sen rakenteet syntyivät yli 110 vuotta sitten, kun vihreiden rakenteet puolestaan

ovat noin 30 vuotta vanhat. Oletuksemme mukaan vihreät edustaa selkeämmin uuden ajan puoluetta ja SDP puolestaan perinteistä intressipuoluetta: vihreiden voidaan nähdä alun perin syntyneen ympäristöön liittyvien asiakysymysten edistämiseksi, kun SDP oli 1900-luvun alussa Suomen ensimmäinen työväenluokan etujen ajamiseksi syntynyt puolue (Mickelsson 2015).

Vaikka puoluekokoukset ovat keskeisiä tapahtumia, niitä on kuitenkin tutkittu varsin vähän Suomessa. Samoin muissa länsimaissa puoluekokouksiin keskittyvää tutkimusta on tehty erittäin niukasti (ks. kuitenkin Faucher-King 2005; Minkin 1980). Suomessa puoluekokouksia on tutkittu osana puolueiden sisäistä demokratiaa käsitteleviä väitöskirjoja: Eeva Aarnio (1998) on tutkinut puolueohjelmien tekoa ja siinä yhteydessä myös puoluekokouksia. Suomen Keskustan sisäistä päätöksentekoa on tutkittu Karina Jutilan (2003) ja Seppo Kääriäisen (2002) väitöskirjoissa. Viveca Ramstedt–Siren tutki vuonna 1989 julkaistussa artikkelissaan puoluekokousten työjärjestyksiä (Ramstedt–Siren 1989, 42–65). Myös puoluehistorioissa käsitellään jonkin verran puoluekokousten poliittisia sisältöjä ja henkilövalintoja.

Tutkitun tiedon puuttuessa on tärkeää selvittää, keitä puoluekokouksiin osallistuu, mistä siellä puhutaan ja millaista puoluetta siellä ollaan tekemässä. Tutkimme puoluekokouksien edustajia ja puoluekokouksissa esitettyjä puheenvuoroja sekä määrällisten että laadullisten menetelmien avulla. Tutkimuksen aineisto koostuu SDP:n ja vihreiden vuonna 2017 pidettyjen puoluekokouksien puheista ja teksteistä koostettuun tekstiaineistoon, puoluekokousedustajilta kerättyyn kyselyaineistoon, vuonna 2016 puoluejäseniltä kerättyyn kyselyaineistoon sekä vuonna 2017 kerättyyn väestötason kyselyaineistoon. Artikkelissa tarkastellaan kahta hyvin erityyppistä puoluetta, joiden kautta pystytään myös arvioimaan suomalaiselle puoluekentällä tapahtuneita muutoksia.

Selvitämme määrällisen analyysin keinoin, millaiset tekijät ennustavat jäsenten osallistumista puoluekokoukseen ja samalla arvioimme, miten puoluekokousedustajat edustavat sosio-demografisilta ominaisuuksiltaan ja mielipiteiltään puolueiden kannattajakuntia sekä jäsenistöjä. Puoluekokousten puheenvuoroihin perustuvan sisällönanalyysin avulla selvitämme, minkä väestöryhmien asioita puoluekokousedustajat edistävät puheenvuoroissaan ja ennen kaikkea mihin väestöryhmiin he keskeisesti samastuvat. Aineistoja erittelemme käyttäen Hanna Pitkinin (1967) kehittämää teoriaa edustavuudesta. Teoriaa hyödyntäen selvitämme 1) keitä puoluekokouksiin osallistuu, 2) mistä siellä puhutaan ja 3) millaista puoluetta siellä ollaan tekemässä.

Ennen varsinaisia analyysilukuja erittelemme suomalaisen puoluekentän muutoksia ensin yleisellä tasolla, jonka jälkeen tarkastelemme tutkimuksen kohdepuolueiden erityispiirteitä. Tämän jälkeen esittelemme vielä Pitkinin (1967) edustavuusteorian periaatteet. Päätämme artikkelin keskusteluun siitä, millaisia vaikutuksia eri edustavuuden muodoista tehdyillä havainnoilla on suomalaiseen politiikkaan ja yleisemmin puolueinstituutiolle.

SUOMALAISEN POLITIIKAN JA PUOLUEKENTÄN MUUTOKSET

1980-luvulla alkanut suomalaisten perinteisten suurten intressipuolueiden – eli SDP:n, keskustan ja kokoomuksen – jäsenmäärien lasku on jatkunut myös 2000-luvulla. Niin sanotut uudet puolueet – eli perussuomalaiset, vihreät sekä vasemmistoliitto – ovat puolestaan kasvattaneet

jäsenmääriään kuluvalle vuosikymmenellä. (Koivula 2019, 41.) Jäsenmäärien kasvun kannalta huomionarvoista on, että vihreitä, vasemmistoliittoa ja perussuomalaisia yhdistää kohtalaisen vahva pyrkimys jäsenistön aktivointiin ja suoraan demokratiaan. Vihreissä ja perussuomalaisissa esimerkiksi koko jäsenistö voi osallistua puheenjohtajan valitsemiseen. Perussuomalaisten koko jäsenistö pääsee valitsemaan korkeinta puoluejohtoa, vihreät järjestävät neuvoantavan jäsenäänestyksen. Samassa aktivointihengessä myös vasemmistoliitto on järjestänyt neuvonantavat jäsenäänestykset puolueen puheenjohtajan valinnasta vuonna 2016 ja Rinteen hallitukseen osallistumisesta vuonna 2019 (Vasemmistoliitto 2018; 2019).

Perinteisten puolueiden jäsenmäärien laskun ohella toinen suomalaisen politiikan merkittävä muutos koskee sitä, keitä puolueet politiikallaan puhuttelevat. Lähes koko 1900-luvun ajan luokkajako määritteli Länsi-Euroopan, ja erityisesti Pohjoismaiden poliittisia järjestelmiä, kun työväestö tuki vasemmistopuolueita, keski- ja yläluokka oikeistopuolueita ja maanviljelijät agraaripuolueita (Bengtsson ym. 2013; Nieuwbeerta ja Ultee 1999; Sundberg 1999; Valen ja Rokkan 1974). Kuitenkin viime vuosikymmenet yhteiskuntaluokkien ja puolueiden välinen yhteys on yleisesti hälventynyt (esim. Bengtsson ym. 2013; Mickelsson 2015, 237–245; Sivonen, Koivula ja Saarinen 2018).

Politiikan tutkimuksessa on puhuttu yleispuolueistumisesta jo kymmenien vuosien ajan. Termillä viitataan kehitykseen, jossa vanhat luokkapuolueet ovat alkaneet tavoitella laajempaa kannatusta esimerkiksi luokkansa ulkopuolisista äänestäjistä (Katz 2013; Kirchheimer 1966, 177–200; Michels 1986, 38–41). Puolueiden vanha hierarkkinen ja vahvasti edustuksellinen järjestöpuoluemalli on alkanut heikentyä useissa kotimaisissa ja ulkomaisissa puolueissa (ks. Van Biezen ja Poguntke 2014; Koskimaa 2016). Samalla puolueista on muodostunut selkeämmin professionaalisia vaalipuolueita, jotka eivät tarvitse enää laajaa jäsenkuntaa (Panebianco 1988, 264).

Jotkin tutkijat ovat esittäneet, että puolueet ovat osin menettäneet legitimitänsä toimia demokraattisena välittäjänä kansalaisten ja päätöksentekijöiden välillä (Widfelt 1995). Tavallisten puoluejäsenten asema on heikentynyt suhteessa puolue-eliittiin, kun eri puolueiden eliitit verkostoituvat keskenään, eivätkä pidä yhtä tiivistä yhteyttä jäsenistön kanssa kuin aiemmin (Katz ja Mair 1995). Tutkijat ovat myös tuoneet esiin, että puolueiden jäsenmäärän lasku vähentää puolueiden yhteyksiä kansalaisiin (Van Biezen ja Poguntke 2014; Katz ja Mair 1995; Krouwel 2012, 22–25).

Yleispuolueistumisen ohella puolueiden toimintaympäristöä ovat muokanneet uudet poliittiset kysymykset, jotka ovat nousseet perinteisten ristiriitakysymysten rinnalle (Bornschier 2010; Kriesi 2010). Uusien kysymysten nousu voidaan johtaa laajempiin yhteiskunnallisiin ja arvopoliittisiin muutoksiin, kuten postmateriaalisten arvojen nousuun (Inglehart 1997). Postmateriaalisilla arvoilla viitataan arvoihin, jotka korostavat materialististen sekä taloudellisten asioiden sijaan yksilöllisyyteen sekä itseilmaisuuksiin liittyviä tavoitteita. Tällaisia tavoitteita ovat muun muassa ympäristön suojeleminen sekä vähemmistöjen oikeuksien vaaliminen. (emt.)

2010-luvulla eri puolilla länsimaita on syntynyt myös useita uuskonservatiivisia liikkeitä vastauksena postmaterialismin yleistymiselle. Norris ja Inglehart (2019) kuvaavat tätä ilmiötä kulttuurisen vastaiskun/takaisiniskun (*cultural backlash*) käsitteellä. Käsite viittaa ajatukseen siitä, että populismi nousun yhtenä merkittävänä tekijänä on nimenomaan postmateriaalisten arvojen leviämisen aiheuttama vastustus, mikä on ruokkinut nationalististen, maahanmuuttovastaisten sekä perinteisiin arvoihin vetoavien puolueiden menestystä (emt.).

Politiikasta on tullut myös nopeavaikutteisempaa, jota korostaa sosiaalisen median merkittävä asema politiikan areenana tällä vuosikymmenellä (ks. Niemi ja Houni 2018). Sosiaalisen median aikakaudella perinteisen kollektiivisen toiminnan (*collective action*) on nähty pitkälti korvautuneen niin sanotulla yhdistävällä toiminnalla (*connective action*) (Bennett ja Segerberg 2012). Näiden uudenlaisten poliittisen osallistumisen tapojen on nähty yleistyneen erityisesti nuorten ja nuorten aikuisten keskuudessa (Vromen ym. 2015). Tästä johtuen uudeltaisesta poliittisesta osallistumisesta ovat hyötyneet ennen kaikkea uudemmat puolueet, joiden kannattaminen on yleisempää nuorten aikuisten keskuudessa (Koiranen ym. 2019). Samoin esimerkiksi Suomessa juuri perussuomalaisten ja vihreiden jäsenet kokevat verkkoyhteisöt yleisesti tärkeämmiksi kuin perinteisten puolueiden jäsenet (Koiranen ym. 2017). Uudenlaiset poliittisen osallistumisen muodot ovatkin tarjonneet vaihtoehtoisia tapoja osallistua yhteiskuntaan ja politiikkaan. Tämän voidaan osaltaan nähdä heikentävän puolueiden asemaa poliittisen toiminnan ja vaikuttamisen välittäjinä ja väylinä².

Myös puolueet ovat ryhtyneet tukemaan uudenlaisia osallistumisen muotoja. Muun muassa Thomas Poguntken (1993) mukaan vihreiden kaltaisille uudemman politiikan puolueille on tyypillistä osallistuvaa demokratiaa ja epätyypillisiä politiikan teon tapoja painottava puolueorganisaatio. Vihreissä järjestödemokratiaan on selvästi haluttu kiinnittää huomiota, mikä ilmenee esimerkiksi avoimena jäsenäänestyksenä puolueen puheenjohtajistosta. SDP puolestaan on esimerkki perinteisestä kartellimaisesta puolueesta, jonka aktiivitoimijat ovat iäkkäitä ja ovat olleet puolueen jäseninä pitkään (Koiranen ym. 2017).

Postmaterialistinen käänne vaikutti voimakkaasti myös SDP:n – kuten muidenkin puolueiden – itseymmärrykseen. Näin ollen tiukat ohjelmalliset väestöryhmäorientaatiot vähenevät olennaisesti puolueohjelmissa 1980-luvulla (Mickelsson 2015). Puolueet kuitenkin eroavat edelleen väestöryhmäorientaatiolta toisistaan ja sosiaalidemokraattien ja vihreiden välillä on edelleen eroja suhteessa siihen, keitä he edustavat (Koivula ym. 2019a).

SDP on edelleen pohjimmiltaan työväenpuolue ja se korostaa juuriaan myös vuonna 1999 hyväksytyssä periaateohjelmassaan (SDP 1999). Vielä vuoden 2017 puoluekokoukseen valmistelussa – mutta hyväksymättä jääneessä – periaateohjelmaluonnoksessa todettiin puolueen työväenliikejuuret, mutta muita eksplisiittisiä väestöryhmäorientaatioita ei ohjelmassa mainita. Sen sijaan sosialismin arvoja korostetaan sitäkin enemmän. (SDP 2017a.) Käytännössä nykyisinkin sosiaalidemokraattien kytkökset teollisuus-, palvelu- ja julkisen alan palkansaajiin ovat vahvat⁴. Jäsenillä on esimerkiksi vahvat siteet ammattiyhdistyksiin erilaisten luottamustehtävien kautta (Koiranen ym. 2017).

SDP:stä poiketen vihreät eivät ole lyhyehkön historiansa aikana määritelleet selkeärajaisia väestöryhmiä, joihin he samaistuvat. Vihreiden keskeinen ideologian ydin on huoli ympäristön tilasta ja siinä ohessa ihmiskunnan tulevaisuudesta (esim. Vihreät 2012). Vaikka puolue ei selkeästi aja jonkin tietyn väestöryhmän tai ryhmien etua, on vihreät selkeimmin koulutuspuolue (Saarinen ym. 2018). Vihreät ovat toistuvasti tuoneet esille koulutettujen väestöryhmien etujen merkitystä. Tämä ei ole yllättävää, koska vihreiden jäsenistö ja kannattajat ovat erittäin korkeasti koulutettuja sekä jäsenillä on voimakkaat suhteet yliopistoihin ja opiskelijajärjestöihin (Koiranen ym. 2017).

Tutkittavat puolueet – SDP ja vihreät – jakavat mielenkiintoisella tavalla yhteisiä piirteitä, mutta myös eroavat toisistaan monilta osin. SDP on syntynyt työväenpuolueena suomalaisen

kansanvaltaisuuden rakentamisen ja teollistumisen intensiivisinä hetkinä, ja puolueesta muodostui keskeinen osa työväen luokkaleiriä. Vihreiden synnyn aikana luokkaleirit alkoivat hajota ja ympäristötietoinen globaali ajattelutapa kritisoi teollisuusyhteiskuntien ympäristöä pilaavaa haittavaikutusta. Tästä johtuen puolueiden puoluekokousedustajien tarkastelu suhteessa puolueiden jäseniin ja kannattajiin tarjoaa hedelmällisen asetelman puolueiden edustuksellisuuden tarkastelulle.

EDUSTAVUUDEN MUODOT

Hyödynnämme artikkelissa teoreettisena työkaluna Hanna Pitkinin (1967) edustavuuden jaottelua. Jaottelun avulla selvitämme laadullisin ja määrällisin keinoin, miten vihreiden ja sosiaalidemokraattien puoluekokousedustajat edustavat jäseniä ja kannattajia 1) muodollisella, 2) kuvailevalla, 3) symbolisella ja 4) substantiivisella tasolla.

Muodollisella edustavuudella tarkoitetaan muun muassa sääntöjä ja niitä formaaleja normeja, jotka määrittävät kokousedustajien mahdollisuuden edustaa jäsenistöään tai kannattajiaan (Pitkin 1967, 38–39). Muodollisen edustavuuden näkökulmasta on tärkeää selvittää, millä periaatteilla edustajat valitaan eli mitkä ovat valinnan taustalla vaikuttavat säännöt.

Kuvailevan eli deskriptiivisen edustavuuden keskiössä on kysymys siitä, keitä puoluekokousedustajat ovat ja miten he edustavat tässä tapauksessa jäsenistöä ja kannattajia ulkoisilta ominaisuuksiltaan, kuten sosiaaliselta asemaltaan (vrt. Pitkin 1967, 60). Sen lisäksi, että puoluekokousedustajilla on oltava mandaatti edustaa puolueen jäseniä ja kannattajia, on tärkeää, että valitut ”edustavat” myös piirteiltään sitä ryhmää, jota heidän oletetaan edustavan. Tältä osin kuvailevaa edustavuutta voidaan pitää lähtökohtana perinteiselle joukkopuolueelle (Duverger 1954). Joukkopuolueeseen kiinnittyminen nähtiin aiemmin esimerkiksi työväestölle, maanviljelijöille ja yrittäjille keskeisenä tapana parantaa ja ylläpitää edustamansa väestöryhmän elinoloja (Allern ym. 2015). Taustalla olevan ajatuksen mukaan samasta sosiaalisesta ryhmästä peräisin ja samassa elämäntilanteessa olevan on uskottu edustavansa paremmin valitsijoitaan kuin muunlaisesta ympäristöstä tulevan edustajan (Stanford Encyclopedia of Philosophy, Political Representation 2011).

Huolimatta siitä, että puolueiden kokousedustajat voivat olla sosiaaliselta asemaltaan huomattavasti korkeammassa asemassa kuin puolueen rivijäsenet ja kannattajat, voivat he silti edustaa edustettaviaan symbolisella tavalla. *Symbolisen edustavuuden* keskiössä on ajatus siitä, että edustaja edistää omien henkilökohtaisten tai edustamansa instituution intressien sijaan niitä arvoja ja normeja, jotka ovat koko puolueelle tärkeitä (Pitkin 1967, 92). Esimerkiksi lapset, vaikeasti kehitysvammaiset tai köyhien maiden hädänalaiset eivät pysty edustamaan itseään suomalaisessa politiikassa, mutta silti näiden ryhmien etuja valvotaan. Kyseisten ryhmien etujen valvominen kytkeytyykin laajempaan arvokeskusteluun, jolloin edustuksen voidaan nähdä toimivan, jos edustaja jakaa kyseiset arvot edustettaviensa kanssa.

Edustavuus on useiden eri osatekijöiden summa. Kuvaileva tai symbolinen edustavuus ei vielä takaa sitä, että yksilöt tosiasiallisesti edustaisivat niitä tahoja, eli tässä tapauksessa rivijäseniä ja puolueen kannattajia, joita heidät on valittu edustamaan. Sen vuoksi on myös tärkeää

pohtia *substantiivista edustavuutta*, joka tarkoittaa niitä todellisia poliittisia toimia, joita edustajat tekevät (emt., 209). Tällöin huomio kiinnitetään piirteiden tai arvojen samankaltaisuuden tarkastelusta toiminnan tasolle siten, että kyetään arvioimaan edustavuuden heijastumista myös poliittisiin tekoihin.

TUTKIMUSASETELMA

Artikkelissa selvitämme Hanna Pitkinin (1967) edustavuuden teoriaa apuna käyttäen:

- 1) millä edellytyksillä puoluekokouksiin osallistutaan?
- 2) keitä puoluekokouksiin osallistuu?
- 3) mistä puoluekokouksissa puhutaan?
- 4) millaista puoluetta puoluekokouksessa muodostetaan?

Tutkimuksen aineisto koostuu kolmesta erilaisesta kyselytutkimusaineistosta, kokousmateriaaleista koostetuista tekstiaineistoista ja puolueiden säännöistä. Erilaisia aineistoja ja analyysimenetelmiä yhdistämällä voidaan arvioida, keitä puoluekokouksiin osallistuu sekä sitä, mistä ja miten puoluekokouksissa puhutaan.

Aloitamme tarkastelemalla puoluekokousedustajien muodollista edustavuutta vertailemalla puolueiden sääntöjä. Tarkastelua varten ei tehty eri luokituksia, vaan päätelmät tehtiin tekstejä lukemalla ja täydentämällä niitä sanahakujen avulla. Lisäksi hyödynsimme tarkastelussa kyselytutkimuksista saatuja tietoja kokousedustajien puoluekokemuksesta ja verkostoista. Kyselyn toteuttivat yhteistyössä puoluetoimistot ja Turun yliopiston tutkijat. Kyselyn otos muodostui kokonaisotoksesta, johon sisältyi kaikki vuoden 2017 kokousedustajat; SDP:n kokouksessa oli 512 edustajaa ja vihreiden kokouksessa 405 edustajaa. Sosiaalidemokraateista kyselyyn vastasi 223 (43,9 %) ja vihreistä 155 (38,3 % otoksesta).

Toisessa ja kolmannessa vaiheessa tarkastelemme kokousedustajien kuvailevaa ja symbolista edustavuutta suhteessa puolueiden jäseniin ja kannattajiin. Jäsenistön tiedot keräsimme vuonna 2016 kerätystä kyselyaineistosta, jossa on kuuden suurimman suomalaisen puolueen puoluejäsenten tietoja. Kyselyn toteutti Turun yliopiston taloussosiologian oppiaineen Poliittiset kuplat-hanke vuonna 2016. Vihreiden osalta kysely toteutettiin maaliskuussa 2016 kaikille puolueen sähköpostirekisterissä olleelle 6034 jäsenelle (88 % silloisesta jäsenistöstä). SDP:n kysely toteutettiin lokakuussa 2016 sähköpostitse ja kirjeitse 5000 jäsenelle. Kyselyyn vastasi 1540 sosiaalidemokraattia (31 % otoksesta) ja 1653 vihreiden jäsentä (27 % otoksesta). Tutkimuksesta on julkaistu aiemmin erilaisissa raporteissa, tieteellisissä tutkimusartikkeleissa ja väitöskirjassa (Keipi ym. 2017; Koiranen ym. 2017a; Koivula ym. 2019a; Koivula 2019).

Kannattajien tiedot koottiin vuonna 2017 Turun yliopiston taloussosiologian oppiaineen keräämästä ”Arkielämä ja osallistuminen” väestökyselystä. Kysely on toteutettu väestörekisteristä satunnaisesti poimituille 4001 suomenkieliselle 18–84-vuotiaalle Suomessa asuvalle henkilölle alkuvuonna 2017. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 1648 (42 % otoksesta) suomalaista. Kyselystä on saatavilla erillinen raportti (Koivula ym. 2017). Puoluekysymyksessä tiedusteltiin, minkä yksittäisen puolueen vastaajat kokivat kyselyhetkellä tärkeimmäksi. Vastausvaihtoehtoina olivat

kyselyhetkellä kahdeksan suurinta eduskuntapuoluetta. Lisäksi oli mahdollisuus vastata avoimeen kysymykseen joku muu puolue. Kaiken kaikkiaan 93,6 prosenttia vastaajista vastasi jonkun puolueen. Kyselyyn vastanneista keskustaa tärkeimpänä puolueena piti 299 vastaajaa (19,4 prosenttia kaikista kysymykseen vastanneista), perussuomalaisia 147 (9,5 %), kokoomusta 245 (15,9 %), SDP:tä 341 (22,1 %), vihreitä 253 (16,4 %) ja vasemmistoliittoa 113 vastaajaa (7,32 %). Puolueesta riippuen 65–80 prosenttia suurimpien puolueiden kannattajista oli äänestänyt samaa puoluetta vuoden 2015 eduskuntavaaleissa (Koivula 2019, 53).

Väestö- ja jäsenkyselyiden vastaajajoukot olivat iän perusteella vinoutuneita suhteessa perusjoukkoihin. Oikaisimme virhettä jälkiosittamalla aineistot vastaamaan niiden todellista ikäjakaumaa perusjoukossa korjaten samalla puolueiden jäsenten otoskokoja vastaamaan puolueiden tosiasiallista kokoa. Raportoimme vertailevat analyysit kuvioissa, joissa on esitetty kullekin estimoidulle ryhmälle myös se luottamusväli, jolla arvioidut osuudet esiintyvät 95 prosentin todennäköisyydellä perusjoukoissa, jotka tässä tutkimuksessa muodostuvat erikseen SDP:n ja vihreiden jäsenistöistä, kannattajistoista ja kokousedustajistoista.

Lopuksi analysoimme symbolista edustavuutta analysoimalla tekstiaineistoa, joka koostuu vuoden 2017 puoluekokouksissa käsitellyistä asioista, kuten puoluekokouksille tehdyistä aloitteista ja kokousten puheenvuoroista. Aineiston läpikäynti oli induktiivista. Prosessi alkoi osallistumalla puoluekokouksiin, sosialidemokraattien kokoukseen vain havaintoja kooten, vihreiden kokouksessa muistiinpanojen tehden kaavakkeelle, joka oli jaettu kahteen pääkysymykseen: tilaulottuvuuden kysymykseen *keitä me olemme* ja aikaulottuvuuden kysymykseen *mihin me pyrimme*. Ensimmäisen pääkysymyksen alakysymyksiä olivat luonnehdinnat puolueyhteisöstä, puolueen asenteet ja arvot, mikä on puolueen väestöryhmä ja mikä on puolueen maantieteellinen ulottuvuus. ”Mihin me pyrimme” -kysymyksellä etsimme mainintoja puolueen tavoitteista ja saavutuksista (ks. metodista Mickelsson 1999, 27). Puoluekokouksen havainnot käynnistävät iteroivan analyysin ja lukutavan, jolla pyrimme etsimään vastauksia puolueiden olemusten ja identiteettien määrittelyihin.

Molemmat tekstiaineistot olivat digitaalisessa muodossa. Asiakirjat olivat jo valmiiksi sähköisessä muodossa ja puheenvuorot translitteroitiin SDP:n kokouksista puolue toimiston nauhoittamista äänitallenteista, jota täydennettiin Youtubeen tallennetulla aineistolla. Vihreiden aineisto litteroitiin aineistosta, joka nauhoitettiin osittain itse. Aineistoa myös täydennettiin puoluekokouksen sivuille jälkepäin tallennetun videon litteroinneilla. Analyysi kattoi kaikki puoluekokousaineistot teknisiä ilmoituksia ja tervehdyspuheita lukuun ottamatta. Analyysin kohteena oli 214 SDP:n puoluekokousasiakirjaa (jäsenten, jäsenjärjestöjen ja puoluejohdon aloitteita) ja 191 kokouksessa pidettyä puheenvuoroa. Vihreillä oli 2017 puoluekokouksessa 22 asiakirjaa ja 114 puheenvuoroa. Liitteessä 1 on jaoteltu puoluekokousasiakirjat ja puheenvuorot teemoittain.

Analyysin apuna käytettiin NVivo 10 -ohjelmaa, jolla tutkimme aineistolähtöisesti puolueille annettuja merkityksiä jakamalla puoluekokouskontribuutiot argumenttiluokkiin. Analyysihikkona oli yllä mainittu vastausten hakeminen kysymyksiin *keitä me olemme* ja *mihin me pyrimme?* Jäsensimme substantiivisen edustavuuden sisällöt luokittelemalla ja vertailemalla puoluekokousmateriaalia kuvailevassa ja symbolisessa edustavuustarkastelussa esiin nousseisiin tekijöihin. Analyysin keskeinen luokka oli se, mitä väestöryhmiä puolueet katsoivat edustavansa, mutta huomioimme myös, mitä arvoja, asenteita, tavoitteita ja saavutuksia puoluekokouksessa korostettiin.

Keskitymme tässä artikkelissa erityisesti kummankin puolueen ydinteemoihin, eli emme analysoi erikseen kaikkia puoluekokousmateriaaleissa ja puheissa esitettyjä teemoja. Vihreiden aineistossa yhdeksi selkeäksi ydinteemaksi nousi *koulutus*. Sosiaalidemokraattien puoluekokouksen yksi merkittävimmistä ydinteemoista oli puolestaan *työ*. Kaikkiaan sosiaalidemokraattien ja vihreiden puoluekokousten asialistat muistuttavat paljon toisiaan. Kokoukseen on kirjallisina tuotu puoluehallitukset aloitteet (mm. SDP 2017) sekä mainitut puolueosastojen ja puolueiden henkilöjäsenten tekemät puoluekokousaloitteet. Puoluekokousten asialistat olivat melko samanlaiset. Molemmissa kokouksissa valittiin puolueelle puheenjohtaja, puoluesihteri, puoluevaltuusto ja puoluehallitus. SDP:n kokouksessa käsiteltiin myös periaateohjelmaluonnosta. SDP:n kokous on joka kolmas vuosi, vihreillä joka vuosi. Joka toinen vuosi on vihreillä ohjelmaan liittyviä kokous ja joka toinen vuosi henkilövalintakokous. (SDP 2017a; Vihreät 2017a; SDP säännöt; Vihreät säännöt)

MUODOLLINEN EDUSTAVUUS

Suomalaisten puolueiden yleistä toimintaa säätelee kattava lainsäädäntö, kuten erityisesti vuonna 1969 alun perin voimaan tullut puoluelaki sekä yhdistyslaki. Vastaavasti puolueiden puoluekokousten muodollisesta edustavuudesta määrätään puolueiden säännöissä. SDP pitää kolmipäiväisen puoluekokouksensa joka kolmas vuosi ja 500 puoluekokousedustajaa valitaan piirijärjestön toimittamissa vaalissa, jossa äänioikeutettuina ovat puolueen jäsenet. Vihreät pitää puoluekokouksen vuosittain ja 400 puoluekokousedustajaa ovat jäsenyhdistysten valitsemia.

Vihreillä on käytössä myös neuvoa antava jäsenäänestys puolueen puheenjohtajaa valittaessa. Poikkeuksena SDP:stä vihreillä on rotaatiosääntö, joka rajoittaa luottamushenkilöiden toimikaudet kolmeen kahden vuoden jaksoon. Myös puoluekokousten esityslistoista määrätään säännöissä. Ne koostuvat toimintakertomusten ja tilinpäätösten hyväksymistä, puolueen luottamushenkilöiden valinnoista, keskeisimpien puolueohjelmien hyväksymisistä ja poliittisista keskusteluista. Vihreiden käytäntönä on järjestää vuorotellen henkilövalintakokous ja puolueohjelmakokous. (SDP 2017b; Vihreät 2016.)

Taulukossa 1 on eritelty puoluekokousedustajien tietoja molemmista puolueista. Molemmissa puolueissa enemmistö on ollut aiemmin puoluekokouksessa. Aiempi tutkimus osoittaa, että merkittävä osa vihreiden jäsenistä on liittynyt puolueeseen ylipäätään 2010-luvulla ja vastaavasti SDP:n jäsenet ovat olleet puolueen jäseninä huomattavasti pidempään (Koiranen ym. 2017). Vastaava ilmiö on nähtävissä myös puoluekokousedustajia tarkasteltaessa. Yli puolet sosiaalidemokraattien puoluekokousedustajia oli ollut puolueen jäsenenä yli 20 vuotta ja vain pieni osa oli uusia jäseniä.

Sosiaalidemokraateilla on vihreisiin verrattuna enemmän erilaisia paikallisia luottamustehtäviä ja he todennäköisemmin kuuluvat johonkin puolueen valtakunnalliseen jäsenjärjestöön tai puolueen paikallisosastoon. Yhtä lailla sosiaalidemokraatit ovat vihreitä aktiivisempia erilaisissa järjestöissä. Merkittävin ero puolueiden välillä on ammattiyhdistysliikkeessä ja eläkeläisjärjestössä toimimisessa. Vihreiden puoluekokousedustajissa on selvästi vähemmän ammattiyhdistysaktiiveja tai eläkeläisjärjestöaktiiveja, mutta enemmän ympäristö- ja opiskelijajärjestöjen edustajia.

Taulukko 1. Vihreiden ja SDP:n puoluekokousedustajat kokousedustusten, puoluejäsenyyden keston ja verkostojen mukaan, %

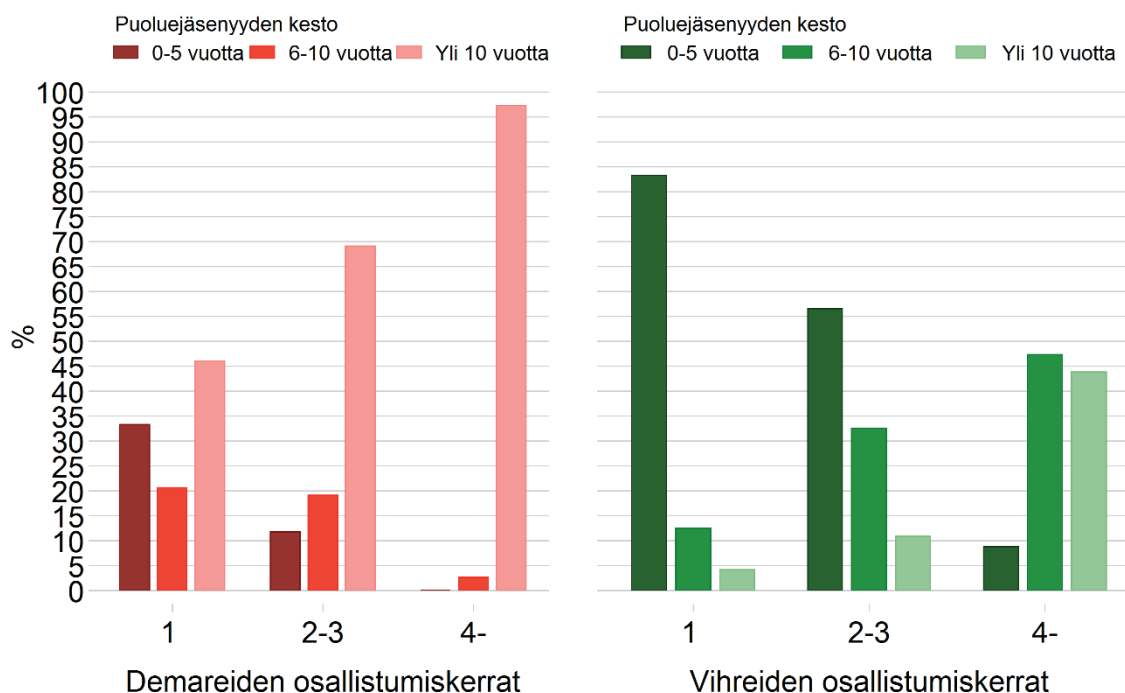
		SDP	Vihr
Kuinka montaa kertaa osallistunut puoluekokoukseen*	KA	3,4	3,6
yhden kerran	%	30,7	32,7
2–3 kertaa		33,5	30,1
4–5 kertaa		19,5	17,0
6–9 kertaa		11,2	13,1
Yli 10 kertaa		5,1	7,2
Vuosia puolueessa	KA	24,5	7,0
0–5 vuotta	%	13,9	47,1
6–10 vuotta		13,5	31,4
11–20 vuotta		18,6	16,3
Yli 20 vuotta		54,0	5,2
Puoluepoliittiset toimet (jäsenenä parhaillaan tai aiemmin)			
Valtakunnallinen jäsenjärjestö			
(esim. nuorisojärjestö, naisjärjestö, miesjärjestö)	%	62,0	52,0
Puolueen paikallisosasto- tai yhdistys		99,1	84,5
Paikalliset luottamustehtävät			
(esim. kuntayhtymä, sairaanhoitopiiri, kunnallinen lautakunta)		94,5	66,9
Muu yhdistys- ja järjestötoiminta (aktiivijäsen tai luottamustehtävässä)			
Ammattiyhdistys/-järjestö	%	44,2	17,4
Yrittäjäyhdistys/-järjestö		2,0	2,0
Muu taloudellinen yhdistys/-järjestö		13,5	3,4
Kirkko tai muu uskonnollinen yhteisö		17,1	10,0
Urheilu- ja liikuntayhdistys/-järjestö		24,1	12,1
Kulttuuriyhdistys/-järjestö		18,5	20,8
Sosiaali- ja terveysjärjestö		19,5	9,4
Ympäristöyhdistys/-järjestö		3,0	10,7
Ihmisoikeusyhdistys/-järjestö		9,5	7,3
Maanpuolustusyhdistys/-järjestö		2,5	0,6
Opiskelijayhdistys/-järjestö		7,5	12,1
Eläkeyhdistys/-järjestö		15,1	2,0
N		223	155

* Kun sosiaalidemokraattien kokous on ollut pääsääntöisesti joka kolmas vuosi ja vihreiden joka vuosi, niin osallistumiskertojen osalta puolueiden luvut eivät ole vertailukelpoiset

Tarkastelimme yksityiskohtaisemmin, miten kokousedustajien osallistumiskerrat määrittyvät sen perusteella, kuinka kauan he ovat olleet puolueiden jäseninä. Tulokset on esitetty kuviossa 1. Taataksemme riittävät havaintomäärät luotettaville analyysille luokittelimme muuttujia uudelleen ja arvioimme edustajia sen mukaan, oliko kokous heille ensimmäinen, toinen tai kolmas vai vähintään neljäs. Puoluejäsenyyden kestoa arvioimme sen perusteella, onko edustaja ollut puolueen jäsen 0–5, 6–10 vai yli 10 vuotta.

Puolueet erottuvat selkeästi siinä, kuinka kauan edustajat ovat olleet jäseninä puolueessa. Vihreissä yli 80 prosenttia ensikertalaisista on ollut puolueen jäsenenä korkeintaan viisi vuotta. Sen sijaan sosiaalidemokraateissa ensikertalaisista lähes puolet (46 %) on ollut jäsenenä yli 10 vuotta ennen pääsyään kokousedustajaksi. Erot kertovat siitä, miten uudemman jäsenen on selkeästi hankalampi päästä puolueen sisäpiiriin SDP:ssä verrattuna vihreisiin, mikäli mittarina käytetään puoluekokousohallistumista. Puolueen kokouksissa kävijät ovat myös selvästi kokeenempia puoluejäseniä.

Kuvio 1. Puoluekokousedustajien osallistuminen puoluekokouksiin puoluejäsenyyden keston mukaan

Vihreiden ja SDP:n erilaiset tarinat näkyvät paitsi siinä, minkä ikäisiä kokousedustajat ovat tai minkälaiset heidän verkostonsa ovat, myös suhtautumisessa edustavuuden periaatteeseen. Sosialidemokraatit omaksuivat jo vuoden 1906 puoluekokouksessa puoluepiireihin perustuvan hierarkkisen kolmiportaisen edustuksellisuuden, jonka alimpana tasona olivat paikkakuntien

puolueosastot. Puolueosaston yläpuolella olivat piirijärjestöt, jotka edustivat alueellisesti tavallistemmin myös eduskuntavaalipiirejä. Korkeimpana oli valtakunnan taso ja siellä puoluekokous, joka valitsee puoluejohdon. Muiden vasemmistopuolueiden tavoin sosiaalidemokraattien edustuskäsitys noudatti delegaatti- ja mandaattimallia. Delegaattimallin mukaisesti edustajan tulee tarkasti noudattaa valitsijoidensa tahtoa, kun taas mandaattimallin mukaan edustajan tulee huomioida toiminnassaan valitsijoiden edut ja oletetut näkemykset (Stanford Encyclopedia of Philosophy, Political Representation 2011).

Koska sosiaalidemokraatit valitsevat puoluekokousedustajat piirijärjestön järjestämällä suljetuilla vaaleilla, valitsijoita edustaa puoluepiiri, käytännössä piirijärjestöjen puoluekokousryhmät, jotka enemmistöpäätöksillä päättävät piirin kannan käsiteltäviin asioihin. Tätä hierarkkista edustuksellisuutta on kritisoitu vuosikymmenet puolueen sisällä. Vuonna 1978 julkaistussa artikkelissa Erkki Tuomioja pohtii, että ”puoluejohto hallitsee kenttää piirimandaattiajattelun voimalla”. Hän vaati avoimuutta puolueen päätöksentekoon. (Tuomioja 1978). Samantapaista kritiikkiä esittivät Arja Alho (2009), Thomas Wallgren (2008) ja Hannu Jouhki (2010), jotka vaativat mutkattomampia vaikutusmahdollisuuksia jäsenille. Niinpä tämä yli sata vuotta vallinnut käytäntö on yksilökeskeisyyden aikana lientynyt eivätkä piirit enää tehneet edustajia sitovia päätöksiä Lahden puoluekokouksessa vuonna 2017, vaikka ne kokoontuivat keskenään käsittelemään kokousasioita. (Raatikainen 2018; Roos 2017.) Huolimatta siitä, että piirien vaikutusvalta puoluekokousedustajiin on käytännössä heikentynyt, diskursiivisella tasolla piireillä näyttää olevan suuri merkitys: yleisesti puoluekokousedustajat esittelivät itsensä kertoen nimensä ohella edustamansa puoluepiirinsä nimen.

Kun vihreät pohtivat 1980-luvulla puolueen perustamista, oli keskeisenä argumenttina perustamista vastaan hierarkkista edustuksellisuutta kohtaan tunnettu epäluulo. Vihreiden perustamisen aikaan käytiin laajaa keskustelua puolueiden kriisistä ja myös puolueet itse keskustelivat omista kriiseistään varsin paljon (Mickelsson 2015, 245–254). Ruotsalaista politiikan tutkija Michele Michelettiä tulkiten sosiaalidemokraattisen puoluekäsityksen mukaan ihmiset ovat syntyneet tiettyyn ryhmään ja puolustavat sen intressejä ja näkemyksiä, kun taas vihreät kulkiivat individualismin kautta individualistiseen kollektivismiin (Micheletti 2003). Yhteisöllisyyttä pidettiin edelleen tärkeänä ominaisuutena, mutta lähtökohtana oli, että siihen kuuluminen on ihmisen itsensä päätettävissä.

Vuonna 1990 hyväksytyssä Vihreän liiton puolueohjelmassa haluttiin hylätä pakonomainen yhteisöllisyys ja luoda ”2000-luvun yhteisöllisyyttä”, joka voidaan toteuttaa asuinpaikasta riippumatta (Micheletti 2003, 23; Poguntke 1993; Vihreä liitto 1990). Tämä asenne näkyi myös puoluekokousedustajien esittäytymisessä, avaustervehdyksen jälkeen (*rakkaat ystävät, rakkaat vihreät, hyvät vihreät*) jälkeen puoluekokousedustajat sanoivat vain oman nimensä, eivät puoluepiiriään, joka oli heidät tehtävänsä valinnut. Varsinkin vihreät käyttivät puheissaan varsin usein minä- eikä me-pronominia esitellessään kantojaan. Sekin viittaa käsitykseen, etteivät vihreät tunne olevansa delegaatteja tai mandaatin haltijoita. Ainoastaan muutamassa tapauksessa edustajat kertoivat valtuuttajajyhdistyksensä nimen, nämä olivat valtakunnallisia jäsenjärjestöjä Tieteen ja tekniikan vihreät sekä Armon vihreät. (Vihreät 2017b.)

Thomas Poguntke (1993) analysoi varhaisessa artikkelissaan vihreän ideologian sisältävän kuusi teemaa: ekologia, individualismi, osallistuminen ja suora demokratia, vasemmistolaisuus, kolmas maailma sekä yksipuolinen aseistariisunta. Näistä individualismi, osallistuminen ja

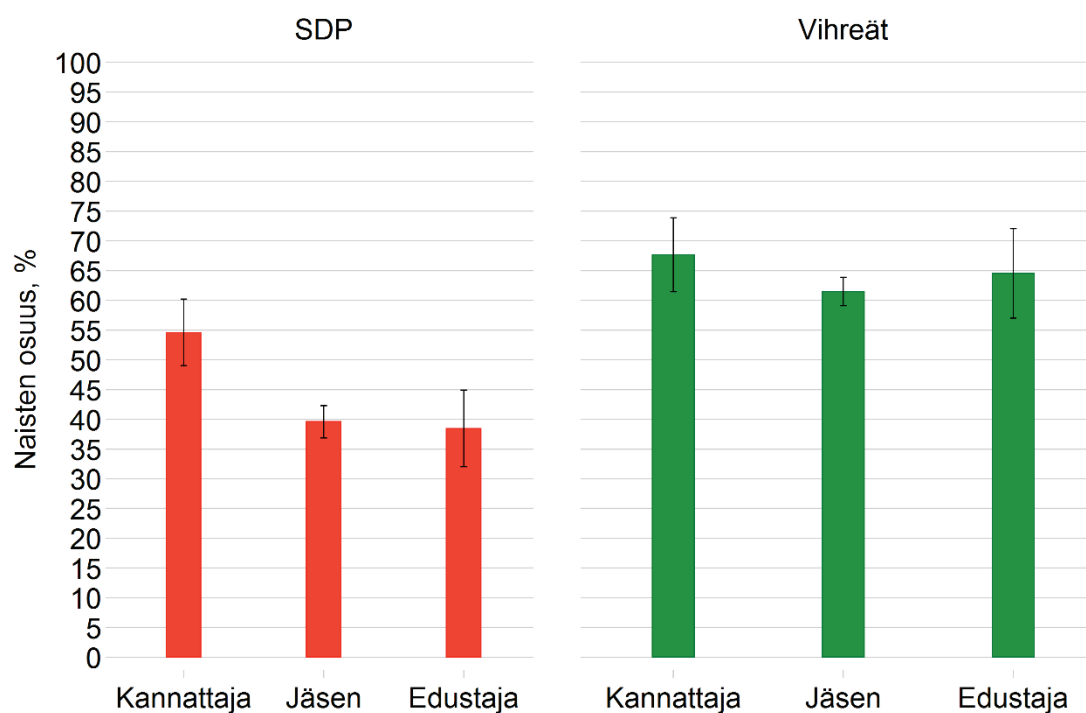
suora demokratia liittyvät edustuskäsitykseen. Osallistuva demokratia korostaa inklusiivisuutta; ketään ei tulisi sulkea ulos päätöksistä ja sitä edeltävästä valmistelusta, joiden seurauksista he joutuvat osallisiksi. Inklusiivisuus toteutui myös vihreiden puoluekokouksessa, jossa kuka tahansa paikalle tullut pystyi pitämään kokouspuheenvuoron. Kokouksen puheenjohtajan vallassa oli olla myöntämättä sitä aikataulullisista syistä. Alkuaikojen autoritäärisyyden ja hierarkioiden vastaiset ajatukset olivat siis vallalla myös 2010-luvun puolueessa.

KUVAILEVA EDUSTAVUUS

Seuraavaksi tarkastelemme vihreiden ja SDP:n puoluekokousedustajien jakautumista iän, sukupuolen ja yhteiskunnallisen aseman perusteella edellä mainittujen väestöryhmämuuttujien perusteella. Vertaamme kokousedustajien jakaumia puolueittain suhteessa jäsenistöön ja kannattajiin.

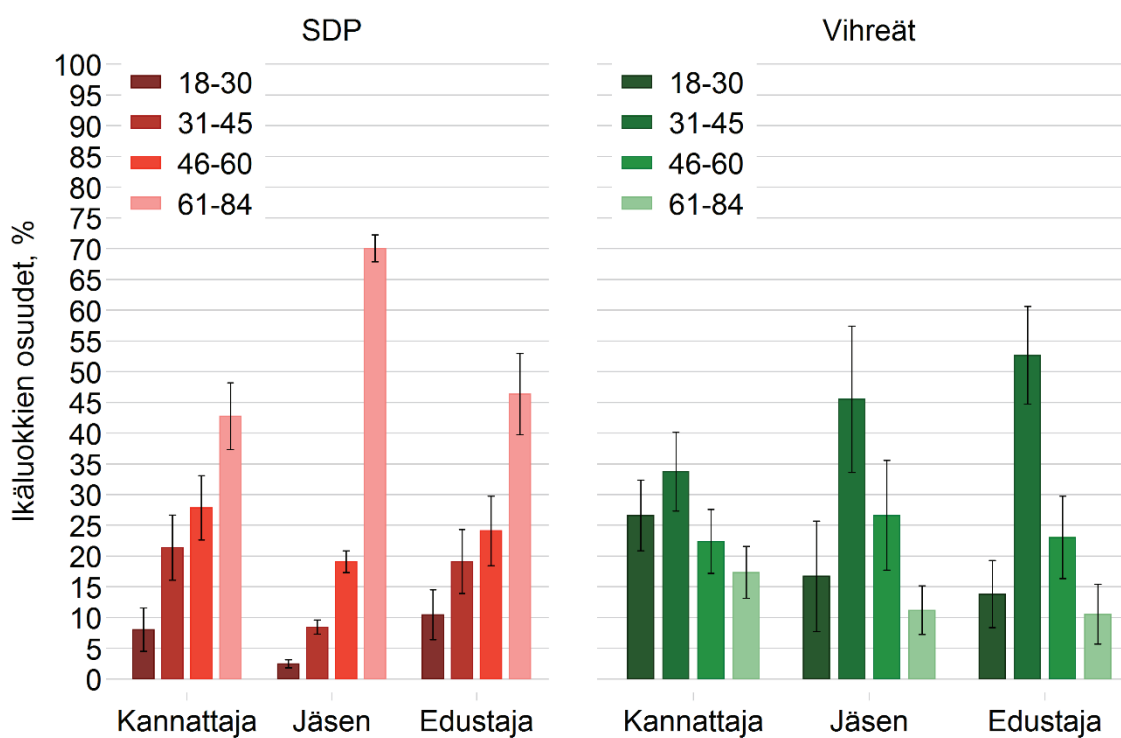
Naisten osuudessa on puolueiden välillä suuri ero (kuvio 2). SDP:ssä ”valta” näyttäisi keskittyvän miehille: vaikka kannattajista yli puolet on naisia, jäsenistössä ja kokousedustajistossa miehiä on merkittävä enemmistö. Vihreissä puolestaan kaikilla tasoilla on selkeästi enemmän naisia kuin miehiä. Toisin kuin SDP:ssä, vihreiden kannattajien, jäsenten ja edustajien sukupuolijakaumat ovat keskenään hyvin samanlaiset.

Kuvio 2. Sosiaalidemokraattien ja vihreiden sukupuolijakaumat, % -osuudet 18–84-vuotiaista kannattajista, jäsenistä ja kokousedustajista

Puolueiden toiminnan jatkuvuutta ja edustavuutta käsiteltäessä ikä on yksi merkittävimmistä tekijöistä. SDP:n kokousedustajat edustivat iän suhteen hyvin puolueen kannattajia. Puolueorganisaation ”aktiivinen” ja ”vallassa oleva” ryhmä ei ollut lainkaan niin painottunut ikääntyneisiin kuin koko jäsenistö. Vihreät poikkeavat selkeästi SDP:stä nuoremmalla ikärakenteella. Tarkasteltaessa vihreiden kokousedustajien edustavuutta iän suhteen, puoluekokousedustajien keskuuteen oli kuitenkin valikoitunut suhteellisen paljon 31–45-vuotiaita verrattuna kannattajakuntaan.

Kuvio 3. Sosiaalidemokraattien ja vihreiden ikärakenteet, % -osuudet 18–84-vuotiaista kannattajista, jäsenistä ja kokousedustajista

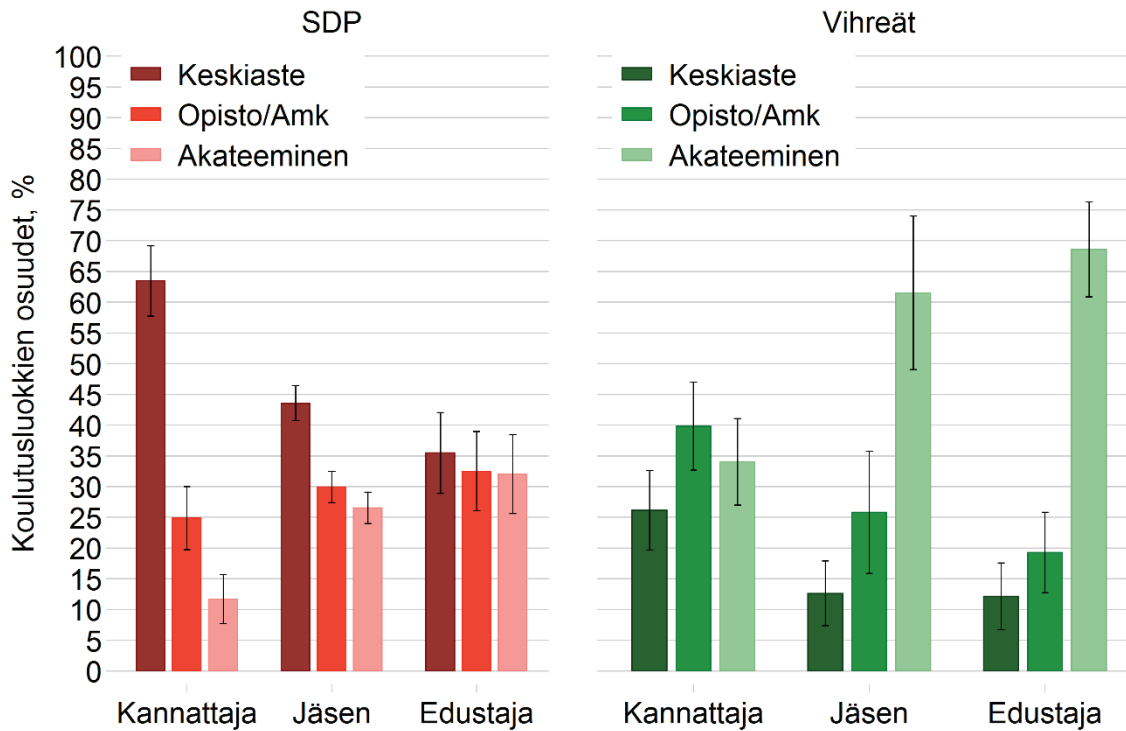
Seuraavaksi tarkastelemme puoluekokousedustajien, jäsenten ja kannattajien koulutus- ja ammattirakenteita. Suomessa keskimääräinen valmistumisikä on 28 vuotta (OECD 2018). Täten tarkempien tulosten saamiseksi rajasimme koulutusrakenteiden tarkastelun vain yli 27-vuotiaisiin, koska opiskelijoiden sisällyttäminen vertailuun todennäköisesti vääristäisi tuloksia. Samasta syystä ammattitarkastelussa keskityimme vain tällä hetkellä työssä käyviin vastaajiin.

Aiemman tutkimuksen mukaan koulutustasolla on merkittävä yhteys poliittiseen osallistumiseen (esim. Persson 2015). Tutkimukset esimerkiksi osoittavat, että Suomessa korkeasti koulutetut äänestävät selvästi matalasti koulutettuja useammin (Lahtinen 2019). Koulutuksen vaikutus heijastuu myös suomalaisten puolueiden jäseniin, jotka ovat väestötasoon nähden varsin koulutettuja (Koironen ym. 2017). Demokratian kannalta onkin nähty ongelmalliseksi,

että koulutetut ovat monin tavoin yliedustettuina politiikassa. Uhkaksi voidaan nähdä, että näin koulutettujen väestöryhmien etujen ajaminen on ylikorostuneessa asemassa (Lahtinen 2019).

Puoluekokousedustajien, jäsenten ja kannattajien koulutusrakenteet on kuvattu kuviossa 4. Molemmissa puolueissa akateemisten osuus kasvaa selkeästi mitä korkeammalle puoluehierarkiassa edetään. Vihreissä marginaalivaikutus on huomattava: jopa 70 prosenttia kokousedustajista on akateemisesti koulutettuja, kun kannattajien osalta vastaavan ryhmän osuus on noin 35 prosenttia. Huomionarvoista on se, että SDP:n kokouksessa on varsin tasaisesti edustajia eri koulutusasteilta etenkin, kun verrataan vihreiden edustajistoon.

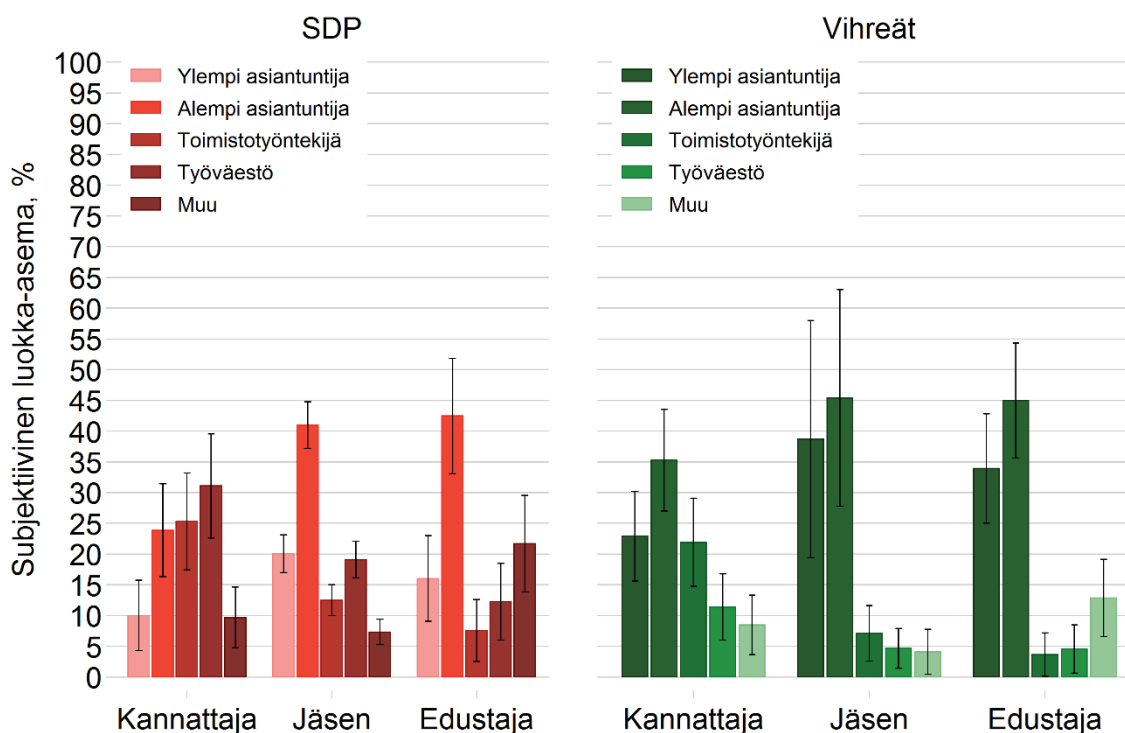
Kuvio 4. Sosiaalidemokraattien ja vihreiden koulutusjakauma, % -osuudet 28–84-vuotiaista kannattajista, jäsenistä ja kokousedustajista

Kuviossa 5 on esitetty puolueiden ammattirakenteet sen perusteella, miten vastaajat sijoittuvat Goldthorpen (1980) kategorisointia mukailevalla luokkajaolla. Goldthorpen ammattiasemaan perustuva luokkajaottelu erottaa toisistaan ylemmät ja alemmat asiantuntijat. Alkuperäisestä luokittelusta poiketen yhdistimme havaintojen riittävyyden vuoksi toimistotyöntekijät yhdeksi luokaksi ja työväestön yhdeksi luokaksi. Vastaajista osa ilmoitti olevansa ”yrittäjiä” ilman tarkempaa ammattia. Heidät on tässä vertailussa yhdistetty ryhmään ”Muut”, joka sisältää myös ne vastaajat, jotka eivät ole ilmoittaneet ammattiaan.

Molemmissa puolueissa edustajistossa on selkeä enemmistö asiantuntija-ammateissa toimivia. SDP:n kokousedustajista lähes 60 prosenttia työskentelee ylempänä tai alempana asiantuntijana. Vihreissä vastaava osuus on jopa 80 prosenttia. Jakaumat eroavat selkeästi puolueiden kannattajaryhmistä: SDP:n kannattajista noin 35 prosenttia on asiantuntijoita ja vihreiden kannattajista puolestaan noin 60 prosenttia. Vain 10 prosenttia sosialidemokraattien puoluekokousedustajista on työväenluokkaisissa ammattiasemissa, kun kannattajistossa työväestöä edusti yli 30 prosenttia työssäkävivistä. Ero on kuitenkin varsin selkeä vihreisiin, jonka edustajista ainoastaan viisi prosenttia oli työväestöä.

Kuvio 5. Sosiaalidemokraattien ja vihreiden ammattirakenteen, % -osuudet 18–84-vuotiaista työssäkävivistä kannattajista, jäsenistä ja kokousedustajista

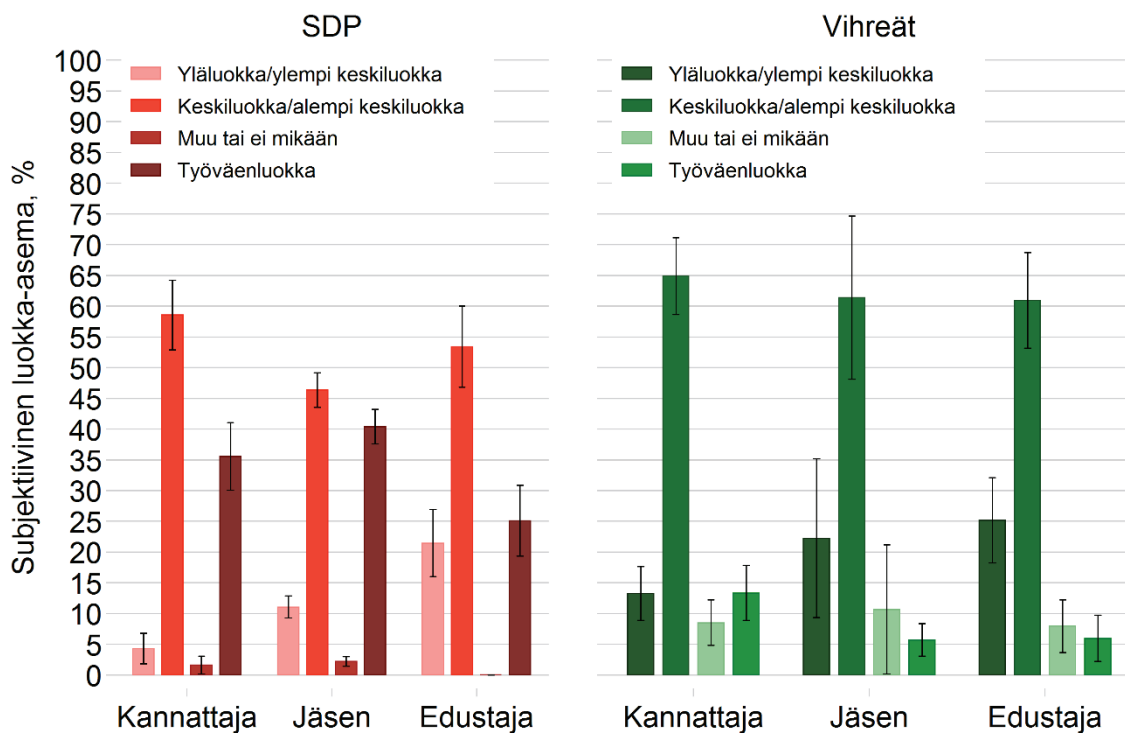
SYMBOLINEN EDUSTAVUUS

Kannattajien, jäsenten ja kokousedustajien toisistaan poikkeava sosiaalinen asema ei välttämättä itsessään ole ongelmallinen ilmiö. Merkittävämpää on puoluekokousedustajien symbolinen ja substantiivinen edustavuus. Symbolisen edustavuuden kautta muodostuu puolueen todellinen poliittinen linja sekä ideologia ja substantiivisella edustavuuden toteutuessa kannattajia ja jäseniä edustetaan myös toiminnan tasolla (Pitkin 1967).

Tarkastelemme ensin symbolista edustavuutta arvioimalla edustajien subjektiivista luokka-asemaa, jolla on osoitettu olevan merkittävä yhteys henkilön mielipiteisiin poliittisista teemoista (Evans ja Mellon 2016). Kuviossa 6 on vertailtu subjektiivista luokka-asemaa puolueiden kannattaja-, jäsen- ja edustajatasoilla. Molemmissa puolueissa puoluekokousedustajat kokevat selvästi useammin kuuluvansa ylempään keskiluokkaan tai yläluokkaan verrattuna jäseniin tai kannattajiin. Merkittävimmät erot löytyvät SDP:stä. SDP:n jäsenistöstä 40 prosenttia kokee kuuluvansa työväenluokkaan, kun vastaava osuus kokousedustajien keskuudessa on vain neljännes. Sen sijaan ylempään keskiluokkaan tai yläluokkaan identifioituvien osuus nelinkertaistuu edustajistossa verrattuna kannattajistoon. Kokonaisuutena näyttäisi siltä, että SDP:n perusjäsenet muodostavat ”työväenluokkaisuuden” ajattelumaailman ytimen puolueen kokousedustajien sijaan.

Myös vihreissä kannattajista ainoastaan 12,5 prosenttia kokee olevansa yläluokkaa tai ylempää keskiluokkaa, kun edustajistossa osuus on kaksinkertainen, 25 prosenttia. Puolueen luokkaidentifioituminen mukaillee ammattijakauman vaihtelua kannattaja-, jäsen- ja edustajatasolla osoittaen samalla sen, että puolueessa valta kasautuu asiantuntijatasolle niin kuvailevalla kuin myös symbolisella tasolla.

Kuvio 6. Sosiaalidemokraattien ja vihreiden subjektiivinen luokka-asema, % -osuudet 18–84-vuotiaista kannattajista, jäsenistä ja kokousedustajista

SUBSTANTIIVINEN EDUSTAVUUS

Lopuksi analysoimme edustajien puheenvuorojen perusteella substantiivista edustavuutta, eli sitä kenen puolesta kokousedustajat kokouksessa toimivat. Yleisesti puolueet perustelevat poliittisia kantojaan vetoamalla yhteiseen hyvään, mutta toisinaan myös kannattajakuntansa intressien ajamisella. Erilaisiin intresseihin perustuvat puheenvuorot olivatkin suhteellisen yleisiä puoluekokouksissa.

Intressipuhe on implisiittistä: omat intressit näkyvät niissä asioissa, joista tehdään puoluekokouksessa aloitteita ja otetaan puheissa esille. Palkansaajat ovat sosiaalidemokraattien keskeinen intressiryhmä. Puoluekokousaloitteissa vaaditaan muun muassa palkansaajarahastoja, anonymia työhönottoa ja kuuden tunnin työpäivää. Aloitteissa kiinnitetään huomiota myös muun muassa epätyypillisiin työsuhteisiin ja kuljetustyöläisten työöloihin. Myös perinteinen marxilainen vastakkainasettelu palkansaajien ja pääoman välillä näkyy ainakin implisiittisesti, mutta myös eksplisiittisiäkin ilmauksia oli. Åbo Socialdemokrater rf. taustoittaa vaatimuksiaan puoluekokouksessa pääomatulon verottamisesta vedoten marxilaisvaikutteiseen luokkataisteluteoriaan. (SDP 2017a.)

Palkansaajien lisäksi sosiaalidemokraatit oikeuttavat puoluekokouspuheissa itsensä tavallisen ihmisen asioiden ajajana. Kuten tyypillistä, käsitettä ei juuri määritelty, vaan todettiin esimerkiksi, että sosiaalidemokraatit ovat tavallisen ihmisen etujen puolustajia. Kun kohdejoukko jätetään tarkemmin määrittelemättä, on jokaisella periaatteessa mahdollisuus samaistua edunsaajaksi. Vaikka sosiaalidemokraattien intressit liittyvät selkeästi työhön, synnyttää se samalla myös ristiriitoja puolueen sisällä. Kokouksessa käytiinkin aito työhön liittyvä intressikamppailu eläkeläisten ja nuorten välillä. Kokoukseen tuotiin kaikkiaan 17 eläkkeitä käsittelevää aloitetta, joista kolme käsitteli eläkeläisten verotusta, yksi palomiesten eläkeikää ja 13 eläkeläisköyhyyttä. (SDP 2017a; 2017b.)

Suurinta huomiota sai Kimmo Kiljusen vahvasti kampanjoima aloite ”Työeläkeindeksin palauttaminen palkka- tai palkkapainotteiseksi indeksiksi”. Sen oli allekirjoittanut 36 sosiaalidemokraattien entistä kansanedustajaa. Aloitteessa vedottiin kasvaneeseen eläkeläisköyhyyteen ja toisaalta eläkerahastojen viisinkertaistumiseen. Perusteluna käytettiin myös sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta, koska palkkapainotteisesta indeksistä hyötyisivät myös nuoret. (SDP 2017a; 2017b.)

Erityisesti sosiaalidemokraattiset nuoret argumentoivat runsaasti aloitetta vastaan. Nuorten puheenjohtaja Mikkel Näkkäljärvi totesi kannattavansa eläkeläisköyhyyden poistamista, mutta ihmetteli minkä vuoksi piti korottaa korkeampia eläkkeitä, kuten hän tulkitsi indeksimuutosten tarkoittavan. Samoin sosiaalidemokraattinen opiskelijajohtaja Jesse Jääskeläinen perusteli kielteistä kantaansa monisanaisesti. (SDP 2017b.)

Sosiaalidemokraattien kokouksessa keskusteltiin eri väestöryhmien intresseistä huomattavasti avoimemmin kuin vihreiden kokouksessa. Syynä lienee puolueiden erilainen arvopohja ja historia, vaikka SDP yleisesti julistaa nykyisin olevansa arvo- eikä eturyhmäpuolue. Eturyhmäpuolueen leimaa on pyritty häivyttämään muun muassa 1999 hyväksytyssä periaateohjelmassa (SDP 1999). Vihreiden kokouksissa sen sijaan on vaikeaa lähtökohtaisesti ajaa eksplisiittisesti jonkun tietyn väestöryhmän asiaa johtuen puolueen ideologian yleisyydestä sekä puolueen historiallisesta taustasta. (SDP 2017b; Vihreät 2017b.)

Vaikka vihreiden jäsenistöstäkin huomattava osa on koulutus- ja tutkimusalojen työntekijöitä, ei vihreiden kokouksessa kiinnitetty huomiota näiden aseman parantamiseen. Koulutus- ja tutkimusalojen intressien edistäminen kuitenkin ilmeni yleisellä tasolla hallituksen koulutusleikkauksia vastustavissa puheenvuoroissa. Näitä leikkauksia vastaan argumentoitiin vetoamalla pääasiassa tasa-arvoon ja sivistykseen, eikä kertaakaan itse koulutusalan ihmisten intresseihin. Toisaalta opiskelijoiden intresseihin ja oikeuksiin kiinnitettiin molemmissa puoluekokouksissa runsaasti huomiota ja vihreissä puolusteltiin kulttuurin ja taiteen tekijöiden oikeuksia. Opiskelijoiden lisäksi puheenvuoroissa käsiteltiin muun muassa maanviljelijöiden ja omaishoitajien oikeuksia. Molemmissa puolueissa puolustettiin myös yrittäjien ja erityisesti mikroyrittäjien oikeuksia. (SDP 2017b; Vihreät 2017b.)

Puoluekokouksessa pidettyjen puheenvuorojen sisällöistä paljastuu selvästi edustajien identifiointi: sosiaalidemokraattien edustajat pitivät työtä keskeisenä arvona, vaikka itse puoluekokouksessa esitetyistä argumenteista vain vajaassa kahdessa prosentissa viitattiin palkansaajiin. Suoraan palkansaajiin ja palkansaajien intresseihin kohdistuvia puheenvuoroja oli saman verran kuin opiskelijoihin viittaavia puheenvuoroja. Näitä ryhmiä enemmän viitattiin eläkeläisten asioihin. Työ oli kuitenkin osallisena rakennettaessa mitä moninaisinta argumentaatiota, useassa puheenvuorossa työtä pidettiin lähes pyhänä asiana. Näin ollen on nähtävissä, että luokkapolueen muuttuessa yleispuolueeksi, säilyttää se edelleen osia alkuperäisestä identiteetistään (Kirchheimer 1966). Sosiaalidemokraattien osalta tämä tarkoittaa, että työtä käsitellään nimenomaan eläkeläisten näkökulmasta, kuten esimerkiksi työeläkkeiden kautta, koska merkittävä osa puoluekokousedustajista on itse eläkeläisiä. (SDP 2017a; SDP 2017b.)

Työn arvostus sosiaalidemokraateissa näyttäytyy myös muun muassa kokoukselle tuodussa, mutta hyväksymättömässä periaateohjelmassa. Ohjelmassa työn merkityksen nähdään olevan pelkän toimeentulon sijaan myös itsensä kehittämistä ja paremman yhteiskunnan rakentamista. Siksi sosiaalidemokraatit vaativat, että kaikilla tulee olla oikeus osallistua mielekkääseen työhön. Myös vanhaa sosiaalidemokraattista täystyöllisyysvaatimusta painotetaan ja todetaan, ettei kenenkään pidä ajautua passiiviseksi tuensaajaksi. (SDP 2017a.)

Työn pitäminen keskeisenä arvona identifioi SDP:tä voimakkaasti. Burken (1950, 19–23) identifiointikäsitteillä tulkittuna sosiaalidemokraattista työkäsitettä voi tulkita diskriminoivaksi, varsinkin kun työllä tarkoitetaan tyypillistä kokoaikaista palkkatyötä. Sekä puheenjohtaja Rinteen pitämässä puoluekokouksen avajaispuheessa että periaateohjelmaluonnoksessa korostetaan työn olevan edellytyksen osallisuuteen yhteiskunnassa ja elämän merkityksellisyyden kokemisessa. Tämän mukaan työelämästä pysyvästi tai tilapäisesti ulkopuolella olevan ei siis ole mahdollisuutta kokea osallisuutta tai merkityksellisyyttä. Tosin kokouksessa keskusteltiin myös työttömistä sekä tilapäisistä ja lyhytaikaisista työsuhteista, joita haluttiin kokoaikaiseksi. Työttömistä ja vajaatyöllistetyistä käytävä keskustelu oli sävyiltään objektivoinnista. Tällaisen puheen mukaan esimerkiksi työttömyys tai vajaatyöllisyys määrittää kaikkea muutakin elämää. Kokouksen puheissa sekä sille jätetyissä aloitteissa oltiin huolissaan työttömän harrastuksista ja hänen lastensa asemasta varhaiskasvatuksessa ja yleisesti ottaen valtion ja kuntien pitäisi aktivoida työttömiä. Nämäkin vaatimukset on tulkittavissa niin, että ilman työtä oleva on myös ilman yhteiskunnan osallisuutta. (SDP 2017b.)

Työn käsitteen keskeisyys merkitsi, että SDP:n puoluekokouksessa sitä käytettiin paljon metaforana. Uudelleen valittu puheenjohtaja Antti Rinne kertoi, ”Hyvät kuulijat. Suomen sosiaalidemokraateilla on kunniakas historia, jonka kirkkain kruunu on ollut työ hyvinvointivaltion

luomiseksi.” (SDP 2017b). Omien kansanedustajan saavutuksista parlamentissa käytetään termiä ”työ” metaforana, eikä esimerkiksi termejä kampanjointi, kamppailu, taistelu, politiikka tai asian ajaminen. Työmetaforan käyttö viittaa pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen tekemiseen eikä kontingenttiin parlamentaariseen toimintaan (vrt. Arendt 1959; Palonen 2012). Metaforan käyttö kertoo myös puolueen juurista, voimme siis vedota taas Kirchheimerin teesiin, jonka mukaan yleispuolueistumisestaan huolimatta sosiaalidemokraatit eivät ole luopuneet täysin työväenluokkalaisesta identiteetistään (Kirchheimer 1966; Mickelsson 1999).

Koulutus nousi vihreillä samanlaiseksi keskeiseksi arvo- ja identifiointikäsitteeksi kuin työ sosiaalidemokraateilla. Koulutusta ja sivistystä puolustavia argumentteja oli vihreiden puoluekokoukskontribuutioista lähes viisi prosenttia kaikista luokista. Saman verran keskusteltiin ympäristönsuojelusta ja ilmastonmuutoksesta sekä vähemmistöistä. Vihreät puhuivat myös varsin paljon työelämän murroksesta. (Vihreät 2017b.)

Koulutuksesta keskusteltiin vihreiden kokouksessa erittäin paljon ja painokkaasti, esimerkiksi väistyvä puheenjohtaja Ville Niinistö kertoi, että hänen kaudellaan vihreistä on tullut Suomen johtava koulutuspuolue. Varapuheenjohtajaehdokas Veli Liikanen ylensi koulutuksen keskeiseksi arvoksi todetessaan: ”Me puolustamme koulutusta, tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia”. Koulutuksen ohella korostettiin sivistyksen merkitystä ja muun muassa puoluekokousedustaja Suvi Pulkkinen totesi vihreiden olevan sivistyspuolue. Koulutuksen merkitys korostui myös puoluekokouksessa hyväksytyssä poliittisessa tavoiteohjelmassa. (Vihreät 2017b.)

Kuten Liikanenkin, lähes jokainen koulutuksesta ja sivistyksestä puhuja korosti niiden tasa-arvoulottuvuutta. Korkeamman koulutuksen ja tieteen mahdollisuuksien parantamista vaadittiin, mutta myös ammatillisesta koulutuksesta keskusteltiin paljon. Kokouksessa arvosteltiin paljon ja jyrkästi Sipilän hallituksen koulutusleikkauksia. Vihreät totesivat koulutuspolitiikan esiin nostamisella olevan myös välinearvoa, kun esimerkiksi koulutusteemoja korostamalla voitettiin kunnallisvaalit ja useat esittivät sitä kärkiteemaksi myös seuraavassa eduskuntavaalikampanjassa. (Vihreät 2017b.)

Myös sosiaalidemokraatit suhtautuivat myönteisesti koulutukseen samoista syistä kuin vihreät, vanhan työväenliikkeen eetoksen mukaisesti he painottivat koulutuksen tasa-arvoa, mutta puoluekokouksessa ei puhuttu lainkaan yhtä painokkaasti koulutuksesta kuin vihreiden kokouksessa (SDP 2017b). Vihreiden koulutuksen panostamisen innokkuuden voi selittää jäsenten sosioekonominen asema. Noin 75 prosenttia vihreiden jäsenistä on suorittanut ammattikorkeakoulu- tai yliopistotason (kandidaatti, maisteri, lisensiaatti tai tohtori) tutkinnon. Sosialidemokraateilla tällainen tutkinto on noin 35 prosenttia jäsenistä. Opiskelijoita vihreiden jäsenistä puolestaan on noin 14 prosenttia ja sosiaalidemokraateista ainoastaan vain noin 1,2 prosenttia. (Koiranen ym. 2017.)

Voidaan siis todeta, että vaikka vihreät eivät eksplisiittisesti halua ajaa minkään väestöryhmän etuja, katsovat he maailmaa korkeasti koulutetun ihmisen silmin. Vihreiden sivistyneistöymmärrystä ei kuitenkaan voida pitää puhtaasti perinteisenä konservatiivisena sivistysporvarismina, sillä vihreiden kokousedustajat haluavat sosiaalidemokraattien tavoin liittää koulutukseen vahvasti tasa-arvon kysymykset. Kuitenkin on huomattava, että vihreiden jäsenistössä pelkän peruskoulun käyneiden näkökulma loistaa poissaolollaan.

Vaikka olemme edellä käsitelleet työtä ja koulutusta, puhuttiin puoluekokouksessa toki muistakin asioista ja muiden väestöryhmien intresseistä. Suurin osa puoluekokousten

puheissa ja aloitteissa mainituista väestöryhmistä olivat sellaisia ryhmiä, joiden etujen ajamista ja puolustamista perusteltiin arvolähtökohdilla, kuten muun muassa tasa- ja ihmisarvolla. Sosiaalidemokraattien ja vihreiden käsitykset keskeisimmistä arvoista olivat melko samanlaisia. Kummankaan puolueen kokouksissa ei vedottu johonkin eksklusiiviseen ominaisuuteen, kuten esimerkiksi suomalaisuuteen, vaan haluttiin mieluummin olla avoimia kaikille erilaisille väestöryhmille. (SDP 2017b; Vihreät 2017b.) Arvolähtökohdilla voidaan toki puolustaa palkansaajan ja eläkeläistenkin oikeuksia, mutta tämän kategorian väestöryhmät eroavat intressiryhmistä siinä, etteivät ne määrittele sitä, mistä sen jäsenet saavat toimeentulonsa. Sen vuoksi puhe oli varsin usein objektivoinvaa. Voidaan jopa tulkita, että puoluekokousedustajat käyttivät hyväksien näiden ”huolehdittavien” huonoa asemaa korostaessaan omaa identiteettiä (SDP 2017b; Vihreät 2017b; vrt. Alker ja Sylvan 1994; Burke 1950). Molempien puoluekokousten aloitteissa ja puheissa kiinnitettiin huomiota seuraaviin väestöryhmiin: alkoholistit ja heidän lähipiirinsä, köyhät, lapsiperheet, maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat, nuoret, romanit ja transsukupuoliset. Molemmissa kokouksissa puhuttiin myös miesten ja naisten tasa-arvosta. (SDP 2017b; Vihreät 2017b.)

KESKUSTELU

Tässä artikkelissa olemme analysoineet SDP:n ja vihreiden puoluekokousedustajien edustavuutta suhteessa puolueiden jäseniin ja kannattajiin. Teoreettisena työkaluna olemme hyödyntäneet Pitkinin (1967) mallia edustavuudesta, jossa edustavuutta tarkastellaan muodollisen, kuvailevan, symbolisen ja substantiivisen edustavuuden avulla. Valitsimme vertailtavaksi puolueiksi vihreät ja SDP:n, koska oletuksemme mukaan edellinen edustaa selkeämmin ”uutta” yleispuoluetta ja jälkimmäinen taas perinteistä intressipohjaista joukkopuoluetta. Ajatuksena oli myös valita puolueet siten, että ne ovat historialtaan ja lähtökohdiltaan varsin erilaisia. Jatkotutkimuksen aiheena voisikin olla tutkia keskenään samankaltaisia puolueita.

Analyysiemme mukaan vihreiden ja SDP:n välillä on selkeitä eroja edustavuuden toteutumisessa. Suurin ero puolueiden välillä on formaalissa edustavuudessa. SDP:ssä kokousedustajat ovat vihreitä kokeneempia puoluetoimijoita, joilla on laajemmat verkostot myös puolueen ulkopuolella, erityisesti työmarkkinajärjestöihin. Osittain tämä selittyy puolueiden erilaisilla säännöillä ja toimintatavoilla, jotka mahdollistavat vihreiden rivijäsenille verrattain paljon vaikutusmahdollisuuksia.

Puolueiden edustajistojen välillä myös korostuvat erilaiset sukupuoli-, ikä- ja koulutusrakenteeseen liittyvät erot, vaikka puolueiden kannattajien sekä jäsenten asenteet ja kokemukset ovatkin osittain lähentyneet toisiaan (Koivula ym. 2019b). SDP:n edustajisto on miesvaltainen ja poikkeaa sen osalta puolueen nykyisestä kannattajistosta. Ikärakenteiden suhteen puolueet ovat toistensa vastakohtia, kun sosiaalidemokraateissa on selkeästi enemmän ikääntyneitä ihmisiä. Puolueiden välinen ero ei kuitenkaan ole edustajistossa niin suuri kuin puolueiden kannattajia ja jäseniä vertailtaessa. Tämä johtuu siitä, että sosiaalidemokraattien edustajisto on ikärakenteeltaan lähes samanlainen kuin puolueen kannattajisto. Sen sijaan vihreiden kokousedustajissa 31–45-vuotiaiden osuus oli kannattajistoon sekä jäsenistöön verrattuna merkittävästi suurempi.

Tarkastelimme kokousedustajien yhteiskunnallisen aseman edustavuutta koulutuksen ja ammatin perusteella. Analyysit vahvistivat ajatusta siitä, että valta puolueissa kasautuu niille, joiden sosioekonominen asema on korkeampi. Sosiaalisen aseman edustavuuden perusteella sosiaalidemokraatit olivat kokonaisuutena kuitenkin selkeästi tasa-arvoisemmin edustettu puolue kuin vihreät. SDP:ssä on tasaisesti edustettuna eri koulutustasot ja puolueen vahva asema työväestön keskuudessa heijastuu myös edustajistoon. Vihreiden edustajistossa korostui erittäin voimakkaasti akateemisesti koulutetut ja asiantuntija-ammateissa toimivat.

Tarkastelimme symbolista edustavuutta luokkaidentifikaation perusteella. HavaitSIMME, että molemmissa puolueissa kokousedustajat ovat selkeästi yläluokkaisempia kuin kannattajat. Tarkasteltaessa pelkästään jäsenten ja edustajien välistä suhdetta symbolinen edustavuus toteutui paremmin vihreiden puoluekokouksessa. SDP:n kokousedustajistosta työväenluokkaan itsensä sijoittavien osuus on selvästi pienempi ja vastaavasti yläluokkaan tai ylempään keskiluokkaan kuuluvien osuus suurempi kuin jäsenistössä.

SDP:n tilanne symbolisen edustavuuden osalta on mielenkiintoinen erityisesti siitä näkökulmasta, että nimenomaan puoluekokousedustajilla on merkittävämpi valta-asema kuin jäsenillä. Ristiriita saattaa synnyttää puolueen sisällä jännitettä, koska subjektiivisella luokkastatuksella on aiemman tutkimuksen perusteella yhteys myös poliittisiin mielipiteisiin (Evans ja Mellon 2016). Näin ollen symbolista edustavuutta ei voi täysin erottaa substantiivisesta edustavuudesta ja symbolisen edustavuuden haasteet voivat heijastua myös toiminnan, eli substantiivisen edustavuuden, tasolle.

Symbolisen edustavuuden kannalta julkisuudessaakin esillä olleet kamppailut työväenpuolueen linjasta on varsin luonnollisia. Esimerkiksi Jutta Urpilaisen edustama sosiaalidemokratia oli selvästi vähemmän työväenluokalle suunnattua kuin nykyisen puheenjohtaja Antti Rinteen edustama linja. Yksi osa puolueen linjan määrittelykamppailusta voidaan johtaa myös perussuomalaisen nousuun. 2010-luvulla sosiaalidemokraatit ovat osittain kamppailleet perussuomalaisen kanssa samoista työväenluokan äänistä. Näin ollen SDP:n johto joutuukin jatkuvasti pohtimaan, kuinka paljon se haluaa korostaa perinteistä asemaansa työväenpuolueena. Vielä toistaiseksi puoluekokousedustajat joutuvat kuitenkin strategisesti korostamaan työväenpuolueumaisuutta, koska merkittävä osa jäsenistöstä on iäkästä, ja ovat olleet kauan jäseninä sekä perustavat täten jäsenyytensä SDP:n pitkään linjaan ensisijaisesti työväenpuolueena (ks. Koironen ym. 2017). Kun tämä puolueen jäsenistön ydin vähitellen jää pois aktiivisesta toiminnasta, saattaa myös puolueen linja muuttua merkittävästi. On mahdollista, että äänestäjien, jäsenten ja kokousedustajien meneillään olevasta ja erityisesti tulevasta sukupolven vaihdoksesta johtuen puolue tullee lähitulevaisuudessa häivyttämään työväenpuolueumaisuuttaan yhä enemmän.

Edustavuuden alalajit limittyvät ja sekoittuvat (Pitkin 1967, 11–12). Tulostemme perusteella puolueiden erilaiset edustajistot alkavat määrittyä formaalista edustavuudesta: SDP:n säännöissä kokousedustajaksi vaaditaan paikallisosaston tai vähintään viiden puolueen jäsenen muodostaman valitsijayhdistyksen hyväksymistä. Tämä erottaa puolueiden jäsenten mahdollisuudet osallistua kokoukseen ja sosiaalidemokraattien puoluekokousedustajat ovatkin keskimäärin vihreiden edustajia kokeneempia puoluejäseniä. SDP:n puoluekokousedustajista myös huomattavalla osalla on kokemusta ammattiyhdistystoiminnasta. Nämä tekijät näkyvät myös siinä, mistä tekijöistä puolueiden edustajistoissa puhutaan. Voidaan myös nähdä, että sosiaalidemokraattien säännöistä ja rakenteista kumpuavalla polkuriippuvuudella on merkittävä vaikutus puolueen

linjaan. Tämä saattaa merkittävässä määrin johtua siitä, että puolueen jäsenistö ja puoluekokousedustajat ovat varsin iäkkäitä ja kuuluneet puolueeseen pitkään.

Vihreissä historiallisten käytäntöjen ja organisaatorakenteiden merkitys on todennäköisesti erilainen kuin SDP:ssä. Vihreissä on omaksuttu vanhoista puolueista poikkeavia muodollisen edustavuuden muotoja, mikä näkyy siinä, että vihreiden puolueorganisaatio, puoluekokousedustajien valinta sekä heidän toimivaltuutensa eroavat SDP:stä merkittävästi. Ennen kaikkea vähemmän institutionaalinen suhde edustukseen kertoo vihreiden päämäärästä etsiä uusia politiikan teon tapoja.

Tulosten perusteella voimme myös kysyä, kuinka suurta osaa suomalaisista puoluekokousedustajat itse asiassa edustavat. Erityisesti tarkasteltaessa kuvailevan ja symbolista edustavuutta yhteiskunnallisen aseman perusteella voidaan havaita, että molempien puolueiden edustajat edustavat huonosti joko kannattajiaan tai jäseniään. Tekemiemme analyysien perusteella sosiaalidemokraattien ja vihreiden puoluekokousedustajien asema ja näkökulmat ovat varsin keskiluokkaisia ja erityisesti vihreiden edustajissa korostuu akateeminen tausta. Voimme siis todeta, että molemmissa puoluekokouksissa hyvin toimeen tulevat ihmiset puhuvat periaatteessa kaikkien suomalaisten puolesta ja retoriikassaan vetoavat kaikkiin suomalaisiin. Tältä osin tulokset limittyvät suomalaisen poliittisen kentän muutoksiin. Suurempien perinteisten puolueiden – eli kokoomuksen, keskustan ja SDP:n – jäsenmäärät ovat jo pitkään laskeneet ja varsinkin SDP:n ja keskustan jäsenet ovat varsin iäkkäitä. Samaan aikaan puoluetoimintaan osallistuu tätä nykyä aikaisempaa valikoituneempi joukko ihmisiä, jotka ovat selkeästi korkeammin koulutettuja ja korkeammasta sosioekonomisesta asemasta kuin keskimäärin puolueiden kannattajat (Keipi ym. 2017; Koiranen ym. 2017). Tulokset korostavat myös yleisesti osallistumisessa näkyviä väestöryhmien välisiä eroavuuksia, jotka ilmenevät esimerkiksi äänestämässä (Lahtinen 2019).

Artikkelin tuloksia ei sellaisenaan voi yleistää muihin eduskuntapuolueisiin, mutta ne kertovat kuitenkin vanhojen ja uusien puolueiden välisistä eroista. Perinteiset vanhat puolueet – eli keskusta, kokoomus ja SDP – ovat syntyneet aikana, jolloin Valenin ja Rokkanin (1974) mukainen intressiperustaisuus oli vielä merkittävin politiikan jakolinja. Tämä näkyy varmasti edelleen perinteisten puolueiden kokouskäytännöissä ja puheenaiheissa verrattuna uudempiin puolueisiin, eli vihreisiin ja perussuomalaisiin sekä myös vasemmistoliittoon.

Puoluekokousten rooli tulee suurella todennäköisyydellä muuttumaan yhä selkeämmin lähitulevaisuudessa. Kuten aiemmin toimme esiin, puolueiden kokonaisjäsenmäärä on vähentynyt jo pitkään. Ongelma on koskettanut nimenomaan vanhoja perinteisiä puolueita. Tästä näkökulmasta tarkasteltaessa paine puoluekokousten roolin muuttamiseen on suuri. Mikäli perinteiset vanhat puolueet haluavat jatkossa uusia jäseniä, joudutaan myös puoluekokouksia muuttamaan nykyistä osallistavimmiksi ja avoimmiksi. Kehitys kohti avoimempia käytäntöjä on jo tapahtumassa johtuen ennen kaikkea internetistä, sosiaalisesta mediasta sekä näiden aiheuttamista muutoksista puolueiden viestinnässä. Puoluekokousten asema ja merkitys ovat jo pelkästään median murroksen vuoksi varsin erilaisia kuin esimerkiksi kymmenen vuotta sitten. Tätä nykyä kokouksiin osallistuvien jäsenten viestintä sosiaalisessa mediassa jo itsessään muuttaa puoluekokouksia yhä avoimmiksi tapahtumiksi.

VIITTEET

1. Artikkelissa käytetään muotoa ”socialidemokraatit” kun viitataan puolueeseen nimenomaisesti. Muu-
toin artikkelissa käytetään vakiintunutta ilmaisua ”sosiaalidemokraatit”.
2. Poikkeuksen tästä muodostaa perussuomalaiset, jonka puoluekokous on kaikille jäsenille avoin.
3. Uudenlaiset osallistumisen tavat ovat myös levinneet parlamentaariselle kentälle 2010-luvun aikana.
Esimerkiksi Italian Viiden tähden liike painottaa toiminnassaan niin sanottujen kevytjäsenten muo-
dostaman verkkoyhteisön merkitystä poliittisissa linjauksissaan. Samankaltaiseen toimintaan koti-
maisella politiikan kentällä pyrkii vuonna 2018 perustettu Liike Nyt.
4. Kyseinen vahva side ammattiyhdistyksiin on kuitenkin aiheuttanut puolueessa myös ristiriitoja. Kun
vuonna 2008 valitut puolueen puheenjohtaja Jutta Urpilainen ja puoluesihteerit Ari Korhonen halusi-
vat kutsua SDP:tä keskusta-vasemmistolaiseksi vedotakseen keskiluokkaan, syntyi ammattiyhdistys-
liikkeessä vaikutelma, että puolue haluaa katkaista siihen siteet. Tilanne kärjistyi vuonna 2014, jolloin
ammattiyhdistystaustainen Antti Rinne voitti Jutta Urpilaisen puheenjohtajavaalissa. (Mickelsson
2015, 325.)

LÄHTEET

- Aarnio, Eeva 1998. *Päämäärät liikkeessä; Puolueohjelmien kirjoittamisen muuttuvat merkitykset Suomes-
sa 1950-luvulta 1990-luvulle*. SoPhi 30, Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Alho, Arja. 2009. *Kovan tuulen varoitus*. Keuruu: Into Pamfletti.
- Alker, Hayward R. ja Sylvan, David. 1994. Kuinka diskurssianalyysi voi edesauttaa politiikkatieteen ke-
hittymistä? Suom. Heikki Patomäki. *Kosmopolis* 24:3, 5–26.
- Allern, Elin Haugsgjerd, Heidar, Knut ja Karlsen, Rune. 2015. *After the mass party: Continuity and change
in political parties and representation in Norway*. Landham, MD: Lexington Books.
- Arendt, Hannah. 1959. *The human condition: A study of the central dilemmas facing modern man*. New
York: Doubleday Anchor Books Doubleday & Company, Inc.
- Bengtsson, Åsa, Hansen, Kasper M., Harðarson, Ólafur Þ, Narud, Hanne Marthe ja Oscarsson, Henrik.
2013. *The Nordic voter: Myths of exceptionalism*. University of Essex: ECPR Press.
- Bennett, Lance ja Segerberg, Alexandra. 2012. The logic of connective action: Digital media and the per-
sonalization of contentious politics. *Information, communication & society* 15:5, 739–768.
- Bhaskar, Roy. 1989. *Reclaiming reality: A critical introduction to contemporary philosophy*. London, New
York: Verso.
- Biezen, Ingrid van ja Poguntke, Thomas. 2014. The decline of membership-based politics. *Party Politics*
20:2, 205–216.
- Bornschiefer, Simon. 2010. *Cleavage politics and the populist right*. Temple University Press.
- Burke, Kenneth. 1950. *A Rhetoric of Motives*. New York, Prentice-Hall.
- Duverger, Maurice. 1954. *Political Parties, Their Organization and Activity in the Modern State*. London:
Wiley.

- Evans, Geoffrey ja Mellon, Jonathan. 2016. Social class: Identity, awareness and political attitudes: why are we still working class? *British Social Attitudes* 33, 1–19.
- Faucher-King, Florance. 2005. *Changing parties: An anthropology of British political parties conference*. New York: Palgrave Mac Millan.
- Goldthorpe, John H. 1980. *Social Mobility and Class Structure in Modern Britain*. Oxford: Clarendon.
- Inglehart, Ronald. 1997. *Modernization and postmodernization: Cultural, economic, and political change in 43 societies*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Jouhki, Hannu. 2010. *Demari ajaa Bemarilla. Punakoneen viritysopas*. Barrikadi-sarja 18. Helsinki: Werner Söderström Oy.
- Jutila, Karina. 2003. *Yksillä säännöllä kaksilla korteilla? Empiirinen tutkimus Suomen keskustan sisäisestä päätöksenteosta*. Tampere: Tampereen yliopiston politiikan tutkimuksen laitos.
- Katz, Richard S. 2013. Intra-party democracy would arrest party decline? Teoksessa William P. Cross ja Richard S. Katz (toim.), *The challenges of intra-party democracy*. Oxford: Oxford University Press, 49–64.
- Katz, Richard S. ja Mair, Peter. 1995. Changing models of party organization and party democracy. *Party Politics* 1:1, 5–28.
- Keipi, Tero, Koiranen, Ilkka, Koivula, Aki ja Saarinen, Arttu. 2017. A deeper look at party members – assessing members’ and supporters’ social structure. *Research on Finnish Society* 10:2, 163–171.
- Keskusta. *Säännöt*. Hyväksytty puoluekokouksessa 2014.
- Key, Valdimer Orlando. 1964. *Politics, parties & pressure groups*. New York: Crowell.
- Kirchheimer, Otto. 1966. The transformation of the western European party systems. Teoksessa Joseph La Palombara ja Myron Weiner (toim.), *Political parties and political development*. Princeton: Princeton University Press, 177–200.
- Koironen, Ilkka, Koivula, Aki, Saarinen, Arttu ja Keipi, Teo. 2019. Ideological motives, digital divides, and political polarization: How do political party preference and values correspond with the political use of social media? *Telematics and Informatics*, tulossa.
- Koironen, Ilkka, Koivula, Aki, Saarinen, Arttu ja Räsänen, Pekka. 2017. *Puolueiden rakenteet ja jäsenistön verkostot*. Helsinki: Kunnallissalan kehittämiskeskitys.
- Koivula, Aki. 2019. *The choice is yours but it is politically tinged: The social correlates of political party preferences in Finland*. Turku: Turun Yliopisto. <https://www.utupub.fi/handle/10024/146931>.
- Koivula, Aki, Koironen, Ilkka, Saarinen, Arttu ja Keipi, Teo. 2019a. Social and ideological representativeness: A comparison of political party members and supporters in Finland after the realignment of major parties. *Party Politics*, tulossa.
- Koivula, Aki, Keipi, Teo, Saarinen, Arttu ja Räsänen, Pekka. 2019b. Risk perceptions across the current political spectrum in Finland: a study of party members. *Journal of Risk Research* 22:8, 964–982.
- Koivula, Aki, Sirppiniemi, Ringa, Koironen, Ilkka ja Oksanen, Janna. 2017. *Arkielämä ja osallistuminen -kyselyn tutkimusseloste*. Turku: University of Turku.
- Kokoomus. *Säännöt*. Hyväksytty 13.-15.6.2014.
- Koskimaa, Vesa. 2016. *Towards leadership democracy: the changing balance of power in three Finnish political parties 1983-2012*. Tampere: Tampere University Press.
- Kriesi, Hanspeter. 2010. Restructuration of partisan politics and the emergence of a new cleavage based on values. *West European Politics* 33:3, 673–685.
- Krouwel, André. 2012. *Party transformations in European democracies*. New York: State University of New York Press.

- Kääriäinen, Seppo. 2002. *Sitä niittää mitä kylvää. Keskustan strategiset valinnat 1964 - 2001*. Jyväskylä: Gummerus.
- Lahtinen, Hannu. 2019. *Socioeconomic differences in electoral participation - Insights from the Finnish administrative registers*. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Micheletti, Michele. 2003. *Political virtue and shopping: Individualism, consumerism and collective action*. New York: Palgrave Macmillan.
- Michels, Robert. 1986. *Puoluelaitos nykyajan demokratiassa*. Suom. Timo Kyntäjä. Juva: WSOY.
- Mickelsson, Rauli. 2015. *Suomen puolueet vapauden ajasta maailman tuskaan*. Tampere: Vastapaino.
- Mickelsson, Rauli. 1999. *Samanlaiset ja erilaiset puolueet. Retoriikka - ja diskurssianalyttinen tutkimus kokoomuslaisten ja sosialidemokraattien jäsenlehdissä ilmaisemista käsityksistään omista puolueistaan 1965–1999*. Turku: Turun Yliopisto.
- Minkin, Lewis. 1980. *The Labour party conference: a study in the politics of intra-party democracy*. London: Palgrave Macmillan.
- Nieuwbeerta, Paul ja Wout, Ultee. 1999. Class voting in western industrialized countries, 1945–1990: Systematizing and testing explanations. *European Journal of Political Research* 35:1, 123–60.
- Niemi, Mari, K. ja Houni, Topi. 2018. *Media ja populismi: Työkaluja kriittiseen journalismiin*. Tampere: Vastapaino.
- Norris, Pippa ja Inglehart, Ronald. 2019. *Cultural backlash: Trump, Brexit, and authoritarian populism*. Cambridge: Cambridge University Press.
- OECD. 2018. *Education at a Glance 2018: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/eag-2018-en>, viitattu 4.10.2019.
- Palonen, Kari. 2012. *Parlamentarismi retorisenä politiikkana*. Tampere: Vastapaino.
- Palonen, Kari. 1993. Introduction: from policy and polity to politicking and politization. Teoksessa Kari Palonen ja Tuija Parvikko (toim.), *Reading the political: Exploring the margins of politics*. Tampere: The Finnish Political Science Association, 6–16.
- Panbianco, Angelo. 1988. *Political parties: Organization and power*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Persson, Mikael. 2015. Education and political participation. *British Journal of Political Science* 45:3, 1–15.
- Perussuomalaiset. *Säännöt*. Hyväksytty 6.11.2009.
- Pitkin, Hanna. 1967. *The concept of representation*. Berkeley: University of California Press.
- Poguntke, Thomas. 1993. *Alternative politics: The German green party*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Raatikainen, Lyyli. 2018. SDP:n puoluekokouksesta vastuussa oleva puoluevirkailija. Rauli Mickelssonin sähköpostiarkisto 18.12.2018.
- Ramstedt-Sirén, Viveca. 1989. Partikongressens dagordning. Teoksessa Matti Wiberg (toim.), *Esseitä politiikan päiväjärjetyksestä*. Valtio-oppi, Turun yliopisto. Tutkimustiedotteita 10, 1989.
- Roos, Merja. 2017. SDP:n puoluekokousedustaja 2017, Messenger - Haastattelu. Rauli Mickelssonin arkisto 14.12.2018.
- Saarinen, Arttu, Koivula, Aki, Koironen, Ilkka ja Sivonen, Jukka. 2018. Highly educated but occupationally differentiated: the members of Finland's Green League. *Environmental Politics* 27:2, 362–372.
- SDP. 2017. *Uusi periaateohjelma SDP:lle 2017*. <https://helsinki.sdp.fi/uusi-periaateohjelma-sdpille-2017/>, viitattu 4.10.2019.
- SDP. 2017a. Puoluekokousasiakirjat.
- SDP. 2017b. Puoluekokousnauhoite, Puoluetöimiston nauhoite. Youtube, viitattu 27.5.2018. <https://>

- www.youtube.com/watch?v=C3EC7hhHjVc&feature=youtu.be; <https://www.youtube.com/watch?v=Pd1s93tKVuA>; <https://www.youtube.com/watch?v=jh9giQZWw8A&feature=youtu.be>.
- SDP. *Säännöt*. Hyväksytty Seinäjoen puoluekokouksessa 8.5.2014.
- SDP. *Periaatteet*, hyväksytty 1999.
- Sivonen, Jukka, Koivula, Aki ja Saarinen, Arttu. 2018. Asiantuntijaluokan uusi jako perussuomalaisten menestyksen taustalla. *Politiikka* 60:3, 192–207.
- Sundberg, Jan. 1999. The enduring Scandinavian party system. *Scandinavian Political Studies* 22:3, 221–241.
- Stanford encyclopedia of philosophy, Political Representation 2011. <https://plato.stanford.edu/entries/political-representation>, viitattu 4.10.2019.
- Tuomioja, Erkki. 1978. Sosialidemokraattisen puolueen nykytilan arviointia. *Sosialistinen Politiikka* 4/78. Helsinki: Sosialidemokraattisen nuorison keskusliitto.
- Vasemmistoliitto. 2019. *Vasemmistoliiton neuvoa-antava jäsenäänestys hallitukseen osallistumisesta*. <https://vasemmisto.fi/aanestys>, viitattu 30.9.2019.
- Vasemmistoliitto. 2018. *Vasemmistoliitto ottaa käyttöön jäsenäänestyksen hallitukseen osallistumisesta*. <https://vasemmisto.fi/vasemmistoliitto-ottaa-kayttoon-jasenaanestyksen-hallitukseen-osallistumisesta/>, viitattu 4.10.2019.
- Vasemmistoliitto. *Säännöt*. Hyväksytty puoluekokouksessa 11.6.2016.
- Valen, Henry ja Rokkan, Stein. 1974. Norway: conflict structure and mass politics in a European periphery. Teoksessa Richard Rose (toim.), *Electoral behavior: A comparative handbook*. New York: The Free Press, 315–370.
- Vihreä liitto. *Vihreän liiton periaateohjelma*, hyväksytty 2012.
- Vihreä liitto. 1990. *Vihreän Liiton Puolueohjelma 1990*. <https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/VIHR/884>, viitattu 4.10.2019.
- Vihreät. 2018a. Puoluekokousasiakirjat.
- Vihreät. 2017a. Puoluekokousasiakirjat.
- Vihreät. 2017b. Puoluekokousnauhoite. Oma nauhoite ja videotallenne <https://tiedostot.vihreat.fi/data/public/puoluekokous2017>, viitattu 27.5.2018.
- Vihreät. *Säännöt*. Hyväksytty 22.5.2016.
- Vihreät. 2012. *Vihreiden periaateohjelma - Vastuu, vapaus, välittäminen*. <https://www.vihreat.fi/vihreapolitiikka/ohjelmat/vihreiden-periaateohjelma-vastuu-vapaus-valittaminen>, viitattu 4.10.2019.
- Vromen, Ariadne, Xenos, Michael A. ja Loader, Brian, D. 2015. Young people, social media and connective action: From organisational maintenance to everyday political talk. *Journal of Youth Studies* 18:1, 80–100.
- Wallgren, Thomas. 2008. Mahdottoman mahdollisuus. Teoksessa Hanna Kuusela ja Mika Rönkkö (toim.), *Puolueiden kriisi*. Helsinki: Into kustannus.
- Widfeldt, Anders. 1995. Party membership and party representativeness. Teoksessa Hans Klingemann ja Dieter Fuchs (toim.), *Citizens and the state*. Oxford: Oxford University Press, 134–82.

KIRJOITTAJATIEDOT

ILKKA KOIRANEN

VTM, tohtorikoulutettava
Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta
Turun yliopisto
ilalko@utu.fi

RAULI MICKELSSON

VTT, dosentti, yliopisto-opettaja
Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta
Turun yliopisto
raumic@utu.fi

AKI KOIVULA

VTT, erikoistutkija
Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta
Turun yliopisto
akjeko@utu.fi

ARTTU SAARINEN

VTT, dosentti, yliopisto-opettaja
Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta
Turun yliopisto
aosaar@utu.fi

Liitetaulukko 1. Puoluekokousaloitteet ja puheenvuorot teemoittain

	Aloitteet SDP	Puheenvuorot SDP	Aloitteet vihreät (2016–2018)	Puheenvuorot vihreät
Talous-, vero-, kuluttaja, energia ja elinkeino	28	27	1	13
Työllisyys-, työelämä- ja tasa-arvo	18	32	1	10
Sosiaali- ja terveys	47	45	6	7
Sivistys- nuoriso ja liikunta, kulttuuri	24	32	4	23
Kunta, kaupunki, ympäristö, maatalous	12	12	10	20
Liikenne, viestintä	11	1	1	4
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka, EU ja kehitysyhteistyö	8	6	1	4
Laki, hallinto, sisäinen turvallisuus ja maahanmuutto	20	4	3	8
Järjestötoiminta ja ohjelma-	46	15	20	9
Arvot, ihmisoikeudet, vähemmistö- jen oikeudet		17	9	16